

Nr 330.

Godkänd av första kammaren den 2 juni 1930.

Godkänd av andra kammaren den 2 juni 1930.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om kommunalstyrelse på landet m. m. ävensom i ämnet väckta motioner.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 30.)

Till Konungen.

Genom en den 31 januari 1930 dagtecknad proposition, nr 99, har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av utdrag av statsrådsprotokollet över social-ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om kommunalstyrelse på landet;
- 2) lag om kommunalstyrelse i stad;
- 3) lag om kommunala och kyrkliga val;
- 4) lag om proportionellt valsätt vid val inom landsting, å kommunalstämma m. m.;
- 5) lag om ändring i vissa delar av förordningen den 23 maj 1862 (nr 33) om kommunalstyrelse i Stockholm;
- 6) lag om ändrad lydelse av 5, 7—15, 32 samt 58 §§ i lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting;
- 7) lag om ändrad lydelse av vissa paragrafer i lagen den 13 juni 1919 (nr 293) om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning; samt
- 8) lag om införande av lagen om kommunalstyrelse på landet m. m.

I samband med propositionen har riksdagen till behandling förehått i ämnet väckta motioner.

I ärendet har konstitutionsutskottet avgivit utlåtande, nr 30, varav ett tryckt exemplar här bifogas.

Riksdagen, som endast beträffande 11 § i förslaget till lag om kommunalstyrelse på landet, 11 § i förslaget till lag om kommunalstyrelse i stad och 15—18 §§ i förslaget till kommunal vallag beslutat ändringar i konstitutionsutskottets lagförslag, får, under återopande av vad konstitutionsutskottet anfört,

A) med förklarande att Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke kunnat i oförändrat skick antagas, anmäla, att riksdagen för sin del antagit följande lagar:

1)

L a g
om
kommunalstyrelse på landet.

Härigenom förordnas som följer:

1 kap. Allmänna bestämmelser.

1 §.

Varje socken utgör en kommun. Äro två eller flera socknar redan förenade till en kommun, skall därvid förbliva, till dess Konungen efter gjord framställning annorlunda förordnar. Om kommunalförbund och om kommuners förening till fattigvårdssamhälle är särskilt stadgat.

Råder osäkerhet beträffande gränsen för kommuns område, förordnar Konungen angående gränsens rätta sträckning. Om ändring i kommunal indelning är särskilt stadgat.

2 §.

Medlem av kommun är envar, som är där mantalsskriven, ävensom var och en, vilken, utan att vara mantalsskriven i kommunen, därstädes äger eller brukar fast egendom eller är taxerad till allmän kommunalskatt.

3 §.

Kommun äger att själv, efter vad i denna lag närmare bestämmes, vårda sina gemensamma ordnings- och hushållningsangelägenheter, såvitt icke handhavandet därav enligt gällande författningar tillkommer annan.

Angående vården om kyrkliga angelägenheter samt folk- och fortsättningskoleväsendet är särskilt stadgat.

4 §.

Vad kommun samfällt tillhör i fastighet, rörligt kapital eller inkomstgivande rättighet skall, där ej annorlunda är stadgat, användas för kommunens gemensamma behov och förvaltas på sätt i denna lag sägs. Det som här flyter av sådan egendom ävensom medel, vilka tillkomma kommunen från staten eller landsting eller eljest, skall anses såsom inkomst till täckande av kommunens gemensamma utgifter.

5 §.

För anskaffande av medel, som utöver de i 4 § oförmälda inkomsterna erfordras för bestridande av kommunens utgifter, äger kommunen beskattningsrätt enligt vad i denna lag stadgas.

6 §.

Kommun äger att för överträdelse av de kommunalstadgar, som kommunen kan finna skäl att uppgöra till främjande av sedlighet samt ordning och säkerhet inom kommunen, i samma stadgar bestämma böter från och med fem till och med ethundra kronor.

Om utfärdande för område på landet i vissa fall av ordningsstadganden, byggnadsordning, hälsovårdsstadganden och brandordning samt om deras upprätthållande är särskilt stadgat.

7 §.

Kommuns beslutanderätt utövas å kommunalstämma eller av kommunalfullmäktige.

Förvaltning och verkställighet tillkomma kommunalnämnd eller de styrelser, nämnder eller personer, som äro utsedda för särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr.

8 §.

I kommun med mera än 1,500 invånare skall den kommunen tillkommande beslutanderätten, med de undantag varom förmåles i 9 §, uppdragas åt kommunalfullmäktige.

Har kommunens invånarantal nedgått till 1,500 eller därunder, skall beslutanderätten fortfarande utövas av kommunalfullmäktige, därest icke kommunalstämman annorlunda besluter.

Kommun med 1,500 invånare eller därunder äger åt kommunalfullmäktige uppdraga beslutanderätt, som avses i första stycket. Förslag om upphävande av sådant beslut må icke väckas förrän fyra kalenderår förflutit sedan kommunalfullmäktige trädde i verksamhet och skall, om det godkännes, tillämpas från utgången av det kalenderår, varunder godkännandet vunnit laga kraft.

Beslut om införande eller avskaffande av kommunalfullmäktige skall ofördröjligen anmälas hos länsstyrelsen.

9 §.

Finnas kommunalfullmäktige, inskränkes kommunalstämmans befattning till följande ärenden, nämligen:

- a) ärenden, för vilkas avgörande gälla särskilda bestämmelser om rösträtt;
- b) val av ordförande och vice ordförande i kommunalstämman;
- c) frågor om införande och avskaffande av kommunalfullmäktige samt om kommunalfullmäktiges antal;
- d) frågor om ställe för kommunalstämma, om sättet för stämmas kungörande samt om sätt och ställe för förvaring av stämmans protokoll; ävensom
- e) val av nämndemän; av valmän för utseende av vattenrättsnämndemän; av skiftesgodemän; samt av valmän för utseende av ägodelningsnämndemän.

I kommun, där kommunalfullmäktige icke finnas, äger kommunalstämman utöva kommunens beslutanderätt i alla dess angelägenheter.

10 §.

Vad i lag eller författning är stadgat om befogenhet eller skyldighet för kommunalstämmas ordförande att taga befattning med ärende skall i kommun, där kommunalfullmäktige finnas, i stället gälla fullmäktiges ordförande, där ej beslutanderätten i sådant ärende tillkommer kommunalstämman.

2 kap. Om kommunalstämma.

11 §.

Rättighet att deltaga i kommunalstämmas överläggningar och beslut tillkommer, utom i fall, varom sägs i 13 §, envar inom kommunen mantalskriven man eller kvinna, som är svensk undersåte samt senast under nästföregående kalenderår uppnått tjugutre års ålder. Varje röstberättigad äger en röst.

Sådan rättighet må dock ej utövas av den, som:

- a) är omyndig;
- b) är i konkurstillstånd;
- c) är av allmänna fattigvården omhändertagen för varaktig försörjning;
- d) i avseende å honom påförda utskylder till kommunen, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren, häftar för utskylder för flera än två av dessa år; eller
- e) är på grund av ådömd straffpåföljd utesluten från ovannämnda rättighet.

Den omständigheten, att endera av äkta makar saknar rösträtt eller är från dess utövning utesluten, inverkar ej på den rösträtt, som tillkommer den andra maken.

Att den som är redovisningsskyldig till kommunen ej må deltaga i vissa ärenden, stadgas i 63 § andra stycket.

12 §.

Om upprättande av röstlängd och om röstlängdens bindande verkan stadgas i kommunala vallagen.

13 §.

Angår ärende endast i mantal satt jord, må ej andra deltaga däri än de som innehava sådan jord.

I ärende, varom nu är sagt, tillkommer rösträtt jordinnehavaren, ändå att han ej är mantalsskriven i kommunen eller är omyndig eller i konkurstillstånd eller ej uppnått sådan ålder, som sägs i 11 §; och må sådan rätt utövas jämväl för oskiftat dödsbo, bolag eller annan samfällighet. För omyndig röstas förmyndare, som har jorden under sin förvaltning, eller, där dessa äro flera, den, som de bland sig utse; för oskiftat dödsbo, bolag eller annan samfällighet må ej mera än en person föra talan.

Vid behandling av ärende, som sägs i första stycket, skall genom kommunalnämndens föranstaltande finnas tillgänglig längd över de i sådant ärende röstberättigade, vilka icke finnas upptagna såsom röstberättigade i den allmänna röstlängden.

14 §.

Röstberättigad må genom fullmakt till annan röstberättigad överlåta sin talan och rösträtt å kommunalstämma.

Fullmakt skall vara ställd till viss person samt av utställaren underskriven med angivande av den dag underskrivandet skett. Å fullmakten skall tillika vara av två vittnen tecknat bevis, att densamma egenhändigt underskrivits av utställaren å den dag fullmakten utvisar samt att namnet på den person, till vilken fullmakten är ställd, då fanns utsatt å fullmakten. Är fullmakt ej så underskriven och bevittnad, som nu är sagt, är den ogill. Fullmakt äger icke giltighet under längre tid än trettio dagar efter dagen för utfärdandet.

Ej må någon på grund av fullmakt föra talan eller utöva rösträtt för mera än en röstberättigad.

15 §.

Kommunalstämma utser bland de röstberättigade, som äro boende inom kommunen och uppnått tjugufem års ålder, en ordförande och en vice ordförande för fyra kalenderår. Avgår den valde under uppdragstiden, utses i hans ställe annan för den återstående delen av samma tid. Underrättelse om dessa val, med angivande av de valdas namn och postadress, skall ofördröjligen insändas till länsstyrelsen för intagande i länskungörelserna.

Ordförande eller vice ordförande kan ej den vara, som:

- a) är omyndig;
- b) är i konkurstillstånd;
- c) är av allmänna fattigvården omhändertagen för varaktig försörjning;
- d) på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller genom utslag, som ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till påföljd, som nu är sagd, eller är ställd under framtiden för brott, vilket kan medföra sådan påföljd; eller
- e) är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan.

Ej må annan avsäga sig uppdrag att vara ordförande eller vice ordförande än:

- a) ämbets- eller tjänsteman, som av sin befattning är hindrad att fullgöra uppdraget;
- b) den som uppnått sextio års ålder;
- c) den som eljest uppger hinder, vilket godkännes av kommunalstämman; eller
- d) vid valet den som de fyra senaste åren, det år då valet sker inberäknat, tjänstgjort såsom ordförande eller vice ordförande.

16 §.

Kommunalstämma skall hållas i sockenstuga eller å annat ställe, som för sådant ändamål blivit av stämman särskilt bestämt.

17 §.

I mom. I kommun, där kommunalfullmäktige icke finnas, skola årligen tre ordinarie kommunalstämmor hållas:

en under tiden från och med den 16 mars till och med den 30 april för besluts fattande i anledning av berättelsen om föregående årets räkenskaper och förvaltning samt för val av ledamöter och suppleanter i valnämnd;

en under tiden från och med den 1 oktober till och med den 15 november för fastställande av kommunens utgifts- och inkomststat; samt

en i december månad för anställande av val till de befattningar inom kommunen, vilka vid årets slut bliva lediga, ävensom av revisorer och revisors-suppleanter.

I kommun inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län må de två först nämnda stämmorna, därest skäl därtill föreligger, hållas högst fjorton dagar före eller högst fjorton dagar efter den ovan stadgade tiden.

Ordinarie kommunalstämma i december må beträffande ordinarie kommunalstämma eller kommunalstämmor under nästföljande år besluta, å vilken dag sådan stämma skall hållas eller huruvida stämma skall hållas å söndag eller helgdag.

2 mom. Extra kommunalstämma hålles, när länsstyrelsen därom förordnar eller kommunalnämnden sådant äskar eller ordföranden finner det nödigt.

Envar, som är röstberättigad å kommunalstämma, äger för uppgivet ärende begära sådan stämmas hållande. Lämnas dylik framställning av ordföranden utan avseende, skall han, om det begäres, meddela sitt beslut skriftligen med skälen därtill; och äger sökanden att däröver anföra besvär hos länsstyrelsen. Mot länsstyrelsens beslut må talan ej föras.

18 §.

I kommun, där kommunalfullmäktige finnas, skall kommunalstämma hållas, när det finnes erforderligt för behandling av ärende, i vilket beslutanderätten är förbehållen stämman. Beträffande sådan stämma skola föreskrifterna i 17 § 2 mom. äga motsvarande tillämpning.

19 §.

Kungörelse om kommunalstämma utfärdas av ordföranden eller, vid hinder för honom, av vice ordföranden och skall innehålla bestämd uppgift om tid, ställe och överläggningsämne för stämman.

Kungörelsen uppläses från predikstolen i församlingens kyrka fjorton dagar eller minst en vecka före stämman. Innefattar kommun jämte moderförsamling även annex- eller kapellförsamling, och hålles i dennas kyrka gudstjänst inom nämnda tid, skall kungörelsen uppläsas jämväl därstädes. Är kommunalstämma utsatt till dag, då gudstjänst tidigare hålles, skall kungörelsen den dagen ånyo uppläsas. För ärende, som fordrar så skyndsamt handläggning, att kungörande i nu föreskriven ordning icke medhinner, må kommunalstämma hållas efter kortare kungörelsetid och även samma dag den blivit pålyst; dock må ej å sådan stämma beslut fattas om utgift eller anskaffande av medel därtill eller avhändande av kommunen tillhörig egendom eller efterskänkande av någon kommunens rättighet.

Kungörelsen skall på ordförandens föranstaltande jämväl anslås å plats eller platser inom kommunen, som kommunalstämman för ändamålet bestämt.

Tillkännagivande om tid och ställe för kommunalstämma bör ock, där kommunalstämman icke med minst två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster annorlunda beslutit, införas i en eller flera ortstidningar, såvida ej beträffande stämma för ärende, som fordrar skyndsam handläggning, hinder däremot möter. Kommunalstämman besluter, i vilken eller vilka tidningar sådant tillkännagivande skall införas, därvid sådana tidningar böra väljas, som genom spridning inom olika grupper av kommunens medlemmar bringa tillkännagivandet till de flestas kännedom. Har vid fattandet av sistnämnda beslut förslag om tillkännagivandets införande i annan ortstidning än de sålunda beslutade varit under omröstning och därvid erhållit minst en tredjedel av de i omröstningen deltagandes röster, skall tillkännagivandet införas jämväl i denna tidning. Tillkännagivandet skall, såvida ej kommunalstämman annorledes beslutit, innehålla underrättelse allenast om de viktigare ärenden, vilka icke enligt lag skola förekomma å kommunalstämman. Ordföranden skall i god tid avsända tillkännagivandet för intagande i tidning, om möjligt minst en vecka före stämman.

På kommunalstämma ankommande beslut, som här omförmälas, skola fattas å ordinarie kommunalstämma i december och avse nästföljande kalenderår.

Den omständigheten, att kungörelse om stämma ej blivit anslagen eller att tillkännagivande ej blivit infört i tidning eller att kungörelse om stämma, som blivit utsatt till dag, då gudstjänst tidigare hålles i annex- eller kapellförsamlings kyrka, icke blivit berörda dag därstädes uppläst, utgör ej hinder för stämmans hållande.

20 §.

De ärenden, som företagas till avgörande å kommunalstämma, skola förut vara vederbörligen beredda av kommunalnämnden eller annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, dit ärendet efter sin beskaffenhet hör, eller av en eller flera särskilt för sådan beredning utsedda personer. Innan ärende, som beretts annorledes än av kommunalnämnden, företages till avgörande å kommunalstämma, skall tillfälle lämnas nämnden att avgiva yttrande däröver.

Val må dock av kommunalstämma förrättas utan föregående beredning. Detsamma gäller om avgörande av ärende, som fordrar skyndsam handläggning och icke avser utgift eller anskaffande av medel därtill eller avhändande av kommunen tillhörig egendom eller efterskänkande av någon kommunens rättighet.

21 §.

Kan ärende, som handlägges å kommunalstämma, icke å den utsatta dagen bringas till slut, skall stämman fortsättas å annan dag. Om stämmans fortsättande skall, därest stämman så besluter, kungörelse i vanlig ordning utfärdas. Beslutes icke sådan kungörelse, har ordföranden att, innan stämman

upplöses, bestämma och för de närvarande tillkännagiva tid för den fortsatta stämman.

Om fortsättande och avslutande av valförrättning, när val är proportionellt, gäller vad därom är särskilt stadgat.

Begäres vid ärendes behandling å kommunalstämma bordläggning av ärendet och förenar sig minst en tredjedel av de närvarande därom, skall ärendet uppskjutas till annan dag, som ordföranden har att bestämma och i vanlig ordning kungöra.

Bordläggning må ej, såvida icke beslut därom fattas med vanlig röstövertikt, ske i fråga om val eller mera än en gång i samma ärende.

22 §.

Ordföranden åligger att å kommunalstämma framställa ärendena till överläggning samt att tillse, att ej andra frågor företagas till avgörande än de som finnas angivna i kungörelsen om stämman.

Ny fråga kan vid kommunalstämma väckas av envar röstberättigad men må icke avgöras förrän vid annan stämman samt efter vederbörlig beredning och kungörelse.

23 §.

1 mom. Sedan överläggningen i ett ärende förklarats avslutad, framställer ordföranden proposition så avfattad, att den kan besvaras med ja eller ej.

Ordföranden tillkännagiver därefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och bekräftar detsamma, där ej omröstning begäres, med klubbslag.

Begäres omröstning, skall den vid val ske med slutna sedlar. Annan omröstning sker öppet, där ej slutna omröstning begäres. Vid omröstning skola de röstande avgiva sina röster efter upprop eller, där ordföranden så bestämmer, i den tur de anmäla sig hos honom. Där ej för särskilda fall anordnunda stadgas, bestämmas utgången genom enkel pluralitet av de angivna rösterna. Falla rösterna lika för olika meningar, skiljer vid val lotten mellan lika rösttal, men blir i övriga fall den mening beslut, som ordföranden biträder. Vid omröstning för tillsättande av tjänstebefattning skall förfaras såsom vid val.

Val av kommunalnämnd samt av revisorer och revisorssuppleanter, som avses i 63 §, så ock av två eller flera personer för särskild beredning av ärenden, som skola företagas till avgörande å kommunalstämma, skall vara proportionellt, därest det begäres av minst så många väljande, som motsvara det tal, vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas med siffran för det antal personer valet avser, ökad med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val är särskilt stadgat.

2 mom. För beslut erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster, då beslutet avser:

a) avhändande av fastighet eller därifrån härflytande rättighet eller inköp av fastighet, där ej avhändandet eller inköpet avser genomförande av fastställd stadsplan eller tomtindelning;

- b) beviljande av anslag till nytt ändamål eller behov;
- c) beviljande av anslag till ändamål eller behov, som icke är nytt men för vilket under året näst före det, som anslaget avser, anslag ej utgått, i kommun, där högsta uttaxeringen av allmän kommunalskatt överstiger nio kronor för skattekrona;
- d) höjande av visst under året näst före det, som höjningen avser, utgående anslag, då höjningen skulle utgöra:
- 1) mera än tjugufem procent av förutvarande anslaget i kommun, där högsta uttaxeringen av allmän kommunalskatt överstiger nio kronor för skattekrona;
 - 2) mera än femton procent av förutvarande anslaget i kommun, där högsta uttaxeringen av allmän kommunalskatt överstiger tolv kronor för skattekrona;
 - 3) mera än tio procent av förutvarande anslaget i kommun, där högsta uttaxeringen av allmän kommunalskatt överstiger femton kronor för skattekrona;
- e) beviljande av anslag, vartill medel skola anskaffas genom upplåning;
- f) upptagande eller förnyande av lån, därunder inbegripet ingående av borgen, eller förlängning av tiden för erhållet låns återbetalande;
- g) efterskänkande av oguldna kommunalutskylder, där fråga ej är om antagande av ackord; eller
- h) införande av sådan ordning för medelsförvaltningen, som avses i 44 § 3 mom.

Med allmän kommunalskatt förstås i c) och d) sådan skatt, evad den beslutits av kommunalstämma, kommunalfullmäktige, kyrkostämma eller kyrkofullmäktige.

3 mom. Beslut om beviljande av anslag skall tillika innefatta, huruvida anslaget skall utgå av tillgängliga medel eller erforderligt belopp skall uttaxeras eller upplånas.

24 §.

Efterskänkande av oguldna kommunalutskylder må, där fråga ej är om antagande av ackord, av kommunalstämma beslutas allenast där, efter prövning av varje särskilt fall, verkligt ömmande omständigheter befunnits föreligga.

25 §.

1 mom. Kommunalstämmas ordförande är icke i denna sin egenskap berättigad att uppbära arvode eller ersättning för andra med uppdraget förenade kostnader än för skrivhjälp, skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, som för kommunens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande. Kommunalstämman må för ett år i sänder besluta, att sådan ersättning skall utgå med visst belopp, vilket icke må överstiga vad skäligen är med hänsyn till beräkneliga utgifter av nämnda art.

2 mom. Där det finnes av behovet påkallat, äger kommunalstämman besluta, att ledamot av kommunalnämnden och vald ledamot av annan kom-

munal styrelse, nämnd eller beredning ävensom revisor skola för deltagande i sammanträde eller förrättning inom kommunen i kommunens angelägenhet åtnjuta gottgörelse av kommunens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Kommunalstämman må ock besluta, där kommunikationsförhållandena anses sådant kräva och väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, att reseersättning skall utgå till ledamoten eller revisorn. Denna ersättning må icke överstiga hälften av belopp, beräknat efter lägsta avgift för automobil eller hästskjuts, där icke järnväg eller omnibus är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, ej heller överstiga avgiften för tredje klass plats på järnväg eller plats i omnibus, där något av dessa fortskaffningsmedel finnes, eller för salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i kommunens angelägenhet företages utom kommunen av person, som sägs i första stycket, må, om kommunalstämman så besluter, utgå efter annan grund än nu är sagt.

3 mom. Jämte gottgörelse, som beslutes enligt 2 mom., samt ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, som för kommunens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande, må efter kommunalstämmans bestämmande för med uppdraget förenat besvär utgå arvode till sådan ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålets omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig. Ersättningen för kostnader för skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter må, med iakttagande av vad i 1 mom. är stadgat för där avsett fall, bestämmas att utgå med visst belopp.

4 mom. Sammanlagda beloppet av beslutade ersättningar, som omförmälas i denna paragraf och som ej avse kostnader för skrivhjälp, skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, må icke överstiga vad kommunens ekonomiska bärkraft utan större olägenhet medger.

5 mom. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om arvode eller annan ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efter rättelse.

26 §.

Ordföranden skall vid kommunalstämma föra eller på sitt ansvar låta föra protokoll.

Protokollet skall för varje ärende upptaga överläggningsämnet och beslutet, med angivande huruvida och i vilken ordning omröstning företagits.

Justering av protokollet verkställs senast fjorton dagar efter stämman

å tid, som ordföranden bestämmer och vid stämman tillkännagiver, av ordföranden jämte minst två därtill för varje gång av stämman utsedda närvarande röstberättigade. Justering må ock verkställas av stämman antingen genast eller vid stämma senast fjorton dagar därefter, varom vid tillfället underrättelse meddelas. Protokollet underskrives, med anteckning om justeringen, av ordföranden och de utsedda justeringsmännen eller, där justeringen verkställts av stämman, minst två vid stämman närvarande röstberättigade.

Sedan protokollet justerats, skall tillkännagivande därom ske från predikstolen i församlingens kyrka nästa sönd- eller helgdag, då gudstjänst där hålles, och bevis därom åtecknas protokollet eller särskilt utfärdas. Innefattar kommun jämte moderförsamling även annex- eller kapellförsamling, erfordras sådant tillkännagivande allenast i moderförsamlingens kyrka.

Protokollen med tillhörande handlingar och bilagor skola förvaras av ordföranden på sätt och å ställe, som kommunalstämman bestämt.

27 §.

Den som å kommunalstämma deltagit i avgörandet av ärende äger anför reservation mot det fattade beslutet. Reservation skall anmälas innan stämman avslutas samt, om den närmare utvecklas, avfattas skriftligen och avgivas sist vid justeringen av protokollet.

28 §.

Ordföranden skall tillse, att utdrag av kommunalstämmans justerade protokoll tillställas kommunalnämnden eller de andra styrelser, nämnder eller personer, åt vilka verkställighet av stämmans beslut uppdragits. För övrigt äger envar att taga avskrift av protokollet och att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

29 §.

Kommunalstämmas förhandlingar skola vara offentliga.

Ordföranden vakar över ordningen å kommunalstämman samt kan varna och, efter förutgången varning, låta utvisa envar, som förhåller sig oskickligt. Uppstår oordning, som ordföranden icke kan avstyra, äger han upplösa stämman.

3 kap. Om kommunalfullmäktige.

30 §.

Kommunalfullmäktiges antal bestämmes i förhållande till folkmängden sålunda, att

kommun med 2,000 invånare eller därunder utser 15—20,

kommun med över 2,000 till och med 5,000 invånare utser 15—25,

kommun med över 5,000 till och med 10,000 invånare utser 20—30, samt

kommun med över 10,000 invånare utser 25—40.

Kommunalstämman besluter, med iakttagande av vad nu är sagt, huru många kommunalfullmäktige skola utses för kommunen. Om beslutet skall länsstyrelsen ofördröjligen underrättas.

31 §.

Rösträtt vid val av kommunalfullmäktige tillkommer envar, som äger rösträtt å kommunalstämma. Varje röstberättigad äger en röst.

32 §.

I avseende å valbarhet till kommunalfullmäktig, obehörighet och rätt till avsägelse skall vad i 15 § är stadgat om ordförande i kommunalstämma äga motsvarande tillämpning.

33 §.

Kommunalfullmäktige väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skedde. I kommun, där val sker första gången och icke äger rum under år, då allmänna val av kommunalfullmäktige förrättas, skall valet dock ej avse längre tid än till utgången av det år, då sådana allmänna val nästa gång skola äga rum.

Har beslut fattats om ändring av fullmäktiges antal, skall kommunen ändock intill utgången av det år, då allmänna fullmäktigval nästa gång skola förrättas, företrädas av fullmäktige till det antal, som tidigare blivit bestämt, och må förty icke i anledning av ändringen särskilt fullmäktigval företagas. Vad nu är sagt gäller, ändå att ändring av fullmäktiges antal påkallas av folkmängdens ökning eller minskning.

Om val av kommunalfullmäktige i anledning av ändring i kommunal indelning är särskilt stadgat.

34 §.

För val av kommunalfullmäktige skall kommun med mera än 10,000 invånare indelas i valkretsar. Valbarhet är ej inskränkt inom valkrets.

Vid valkretsindelning iakttages, att varje krets kommer att utse minst tio, högst tjugu kommunalfullmäktige efter den beräkningsgrund, att i allmänhet inom varje krets en kommunalfullmäktig utses för varje befolkningstal motsvarande det som erhålles, då kommunens folkmängd delas med antalet fullmäktige för hela kommunen; att delar av samma by eller hemman ej utan synnerliga skäl förläggas till olika valkretsar; att varje valkrets skall kunna omslutas med en sammanhängande gränslinje; samt att antalet fullmäktige för hela kommunen, i den mån det utan olägenhet kan ske, fördelas lika på de särskilda valkretsarna.

Om indelning i valkretsar jämte antalet fullmäktige för varje valkrets äga, efter därom av kommunalnämnden uppgjort förslag, kommunalfullmäktige göra framställning hos länsstyrelsen. Utan föregående framställning må länsstyrelsen förordna om sådan indelning, sedan tillfälle beretts kommunalfullmäktige att avgiva yttrande i ärendet. Beslut om indelning i valkretsar skall meddelas senast två månader före ingången av det kalenderår, under vilket beslutet skall träda i tillämpning.

35 §.

Om valdistrikt och valdag samt vals kungörande, förrättande och avslutande, så ock om förfarandet, när kommunalfullmäktig avgår före den bestämda tjänstgöringstidens utgång, stadgas i kommunala vallagen.

36 §.

Kommunalfullmäktige välja varje år för nästkommande kalenderår bland sig en ordförande och en vice ordförande. Underrättelse om dessa val, med angivande av de valdas namn och postadress, skall ofördröjligen insändas till länsstyrelsen för intagande i länskungörelserna.

För året näst efter det, då val av kommunalfullmäktige ägt rum, skall ordförande valet hållas i januari månad och ordförandeskapet intill dess utövas av den som fullmäktige därtill särskilt utsett.

37 §.

Angående ordinarie sammanträden av kommunalfullmäktige gäller vad i 17 § 1 mom. är stadgat om kommunalstämmor i kommun, där kommunalfullmäktige icke finnas.

I övrigt sammanträda kommunalfullmäktige, när länsstyrelsen därom förordnar eller kommunalnämnden eller de flesta av fullmäktige sådant äska eller ordföranden finner det nödigt.

38 §.

Kungörelse om kommunalfullmäktigsammanträde utfärdas första gången, sedan beslutanderätten uppdragits åt fullmäktige, av kommunalstämmans ordförande och därefter av fullmäktiges ordförande eller, vid hinder för endera av dem, av vice ordföranden och skall innehålla bestämd uppgift om tid, ställe och överläggningsämne för sammanträdet.

Kungörelsen uppläses från predikstolen i församlingens kyrka minst en vecka före sammanträdet. Innefattar kommun jämte moderförsamling även annex- eller kapellförsamling och hålles i dess kyrka gudstjänst inom nämnda tid, skall kungörelsen uppläsas jämväl därstädes. Är sammanträde utsatt till dag, då gudstjänst tidigare hålles, skall kungörelsen den dagen ånyo uppläsas. För ärende, som fordrar så skyndsam handläggning, att kungörande i nu föreskriven ordning icke medhinner, må sammanträde hållas efter kortare kungörelsetid och även samma dag det blivit pålyst; dock må ej å sådant sammanträde beslut fattas om utgift eller anskaffande av medel därtill eller avhändande av kommunen tillhörig egendom eller efterskänkande av någon kommunens rättighet.

Beträffande kungörelses anslående och tillkännagivandes införande i tidning skall vad i 19 § är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Den omständigheten, att kungörelse om sammanträde ej blivit anslagen eller att tillkännagivande ej blivit infört i tidning eller att kungörelse om sammanträde, som blivit utsatt till dag, då gudstjänst tidigare hålles i kapell-

eller annexförsamlings kyrka, icke blivit berörda dag därstädes uppläst, utgör ej hinder för sammanträdets hållande.

Skriftlig kallelse till sammanträdet, innehållande sådan uppgift, som ovan sägs, bör, såvitt möjligt är, genom ordförandens försorg senast fyra dagar förut delgivas envar fullmäktig eller med posten översändas till honom.

39 §.

Kommunalfullmäktige må ej företaga ärende eller besluta däri, såvida icke flera än hälften av dem äro tillstädes. Är tillstädesvarande fullmäktig enligt stadgandet i 63 § andra stycket hindrad att deltaga i visst ärende, utgör ej den omständigheten, att till följd därav antalet av de deltagande icke överstiger hälften av fullmäktiges hela antal, hinder för ärendets företagande.

Ordförande eller ledamot, som utan anmält, av kommunalfullmäktige godkänt hinder avhåller sig från sammanträde, skall böta till kommunens kassa två kronor och dubbelt så mycket, om sammanträdet måste i anseende till de närvarandes fåtalighet inställas eller upplösas.

40 §.

Varje kommunalfullmäktig äger en röst.

Vid kommunalfullmäktiges sammanträden äga ordföranden och vice ordföranden i kommunalstämman samt ordföranden och vice ordföranden i kommunalnämnden, ändå att de icke äro kommunalfullmäktige, att vara tillstädes och deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Sådan rätt tillkommer jämväl ordförande eller vice ordförande i annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning vid behandling av ärende, som beretts av styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock revisor vid granskning av den av honom avgivna revisionsberättelsen.

41 §.

Med avseende å kommunalfullmäktige och deras ordförande skall vad i 16 och 20—29 §§ är stadgat för kommunalstämma och dess ordförande äga motsvarande tillämpning; dock skall omröstning, där sådan begäres, utom vid val och tillsättande av tjänstebefattning alltid ske öppet. Kommunalfullmäktige må för visst ärende besluta, att överläggningen skall hållas inom stängda dörrar. Av protokollet vid kommunalfullmäktiges sammanträde skall framgå, vilka fullmäktige varit närvarande.

42 §.

Kommunalfullmäktige må besluta, att, där väglängden mellan kommunalfullmäktigs hemvist och fullmäktiges sammanträdeslokal överstiger tio kilometer, reseersättning vid deltagande i fullmäktiges sammanträde skall utgå till honom, dock allenast enligt de grunder, som i 25 § 2 mom. första stycket äro stadgade för där avsedda fall, och med motsvarande tillämpning av föreskriften i samma paragraf 4 mom.

4 kap. Om kommunalnämnd.

43 §.

I varje kommun skall finnas en kommunalnämnd.

44 §.

1 mom. Kommunalnämnden tillhör att:

a) förvalta kommunens egendom, uppbära dess inkomster och i övrigt handhava dess drätsel;

b) ombesörja verkställigheten av kommunalstämmans eller kommunalfullmäktiges beslut, i den mån ej sådan verkställighet uppdragits åt särskilt därtill utsedda styrelser, nämnder eller personer;

c) hava överinseende över för särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr utsedda styrelser, nämnders eller personers förvaltning;

d) verkställa beredning av ärenden, som skola förekomma till behandling å kommunalstämma eller hos kommunalfullmäktige;

e) avgiva infortrade betänkanden i kommunens angelägenheter; samt

f) handhava och tillämpa av kommunen beslutade, vederbörligen fastställda kommunala stadgar rörande sedlighet samt ordning och säkerhet inom kommunen.

I kommun, där kommunalfullmäktige finnas, må reglemente utfärdas för kommunalnämnden. Sådant reglemente skall efter förslag av kommunalfullmäktige fastställas av länsstyrelsen.

2 mom. Kommunalnämnden har ock att, i enlighet med vad särskilda författningar föreskriva, taga befattning med andra ärenden, såsom beträffande hälsovård, brandväsande, försäljning av rusdrycker och arbetarskydd.

3 mom. Kommun, där kommunalfullmäktige finnas, må, därest det med hänsyn till särskilda omständigheter prövas lämpligt, besluta, att den medelsförvaltning, som åligger kommunalnämnden, skall under nämndens inseende handhavas i annan ordning. Sådant beslut skall underställas prövning av Konungen, som äger fastställa reglemente för förvaltningen.

45 §.

Kommunalnämnden äger att för erkända överträdelse av de kommunalstadgar, vilka det tillkommer nämnden att handhava, ålägga i samma stadgar utsatta böter. Om den tilltalade nekar till gärningen, må förhållandet anmälas hos vederbörande åklagare till beivran inför domstol.

Kallas någon, som är boende eller uppehåller sig inom kommunen, till inställelse inför kommunalnämnden för att höras i ordningsmål eller i ärende, för vilket han inför nämnden är redovisningsskyldig, är han pliktig att hörsamma kallelsen, såvida han minst fyra dagar förut erhållit del därav. Utebliver han utan laga förfall, äger nämnden fälla honom att böta fem kronor till kommunens kassa och genom vite tillhålla honom att inställa sig. I fall av tredska äger nämnden att fälla honom till vitet samt förelägga

högre vite. Vitena må dock tillsammans ej överstiga trettio kronor. Kan den tredskande ändå ej förmås till inställelse, äger nämnden erhålla handräkning hos polismyndigheten.

46 §.

Ledamöter av kommunalnämnden väljas av kommunalstämman eller, där kommunalfullmäktige finnas, av dem till det antal, som stämman eller fullmäktige finna lämpligt med hänsyn till kommunens vidd och folkmängd. Antalet ledamöter må dock icke vara under fem eller över elva. Jämte ledamöterna skola utses lika många suppleanter. Sker ej valet proportionellt, skall tillika bestämmas den ordning, i vilken suppleanterna skola inkallas till tjänstgöring.

47 §.

I avseende å valbarhet till ledamot eller suppleant i kommunalnämnden, obehörighet och rätt till avsägelse skall vad i 15 § är stadgat om ordförande i kommunalstämma äga motsvarande tillämpning.

Följande personer må icke vara ledamöter eller suppleanter i kommunalnämnden: landshövding, landssekreterare, landskamrerare, länsassessor, domhavande eller allmän åklagare i orten, ej heller tjänsteman eller betjänt, som är anställd vid kommunens drätsel eller annat dess förvaltande verk och är för sin befattning redovisningskyldig inför nämnden.

48 §.

Ledamöter och suppleanter i kommunalnämnden väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skedde. Valet skall förrättas i december månad året näst efter det, då allmänna val av kommunalfullmäktige ägde rum.

Avgår ledamot, som utsetts vid proportionellt val, under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, inkallas till ledamot den suppleant, som enligt den mellan suppleanterna bestämda ordningen bör inträda; den sålunda inkallade tjänstgör under den tid, som återstått för den avgångne. Avgår annan ledamot, anställs fyllnadsval för den återstående delen av tjänstgöringstiden. Sådant val bör, där ej särskilda omständigheter annat föranleda, äga rum å ordinarie kommunalstämma eller kommunalfullmäktigsammanträde i december månad.

49 §.

Vid kommunalnämndens sammanträden äger kyrkoherden eller den hans ämbete förvaltar, ändå att han icke är ledamot av nämnden, att i ärenden, som angå åtgärder till främjande av sedlighet, yttra sig och framställa förslag men ej deltaga i beslutet.

50 §.

Av kommunalstämman eller kommunalfullmäktige utses bland nämndens ledamöter en ordförande och en vice ordförande att tjänstgöra den tid, för vilken de blivit invalda såsom ledamöter. Till dessa befattningar kunna

ordförande och vice ordförande i kommunalstämman eller kommunalfullmäktige väljas, såvida de äro ledamöter i nämnden.

Underrättelse om dessa val, med angivande av de valdas namn och postadress, skall ofördröjligen insändas till länsstyrelsen för intagande i länskungörelserna.

Äro både ordföranden och vice ordföranden hindrade att inställa sig vid nämndens sammanträde, äger nämnden utse annan ledamot att för tillfället föra ordet.

51 §.

Kommunalnämnden sammanträder å det ställe och å de tider nämnden bestämmer och däremellan så ofta ordföranden finner det nödigt, ävensom då länsstyrelsen därom förordnar eller minst halva antalet av nämndens ledamöter för uppgivet ändamål gör framställning därom.

52 §.

Suppleanterna i kommunalnämnden böra i den vid valet bestämda ordningen kallas till tjänstgöring, i den mån det erfordras till följd av hinder för ledamot eller vid uppkommen ledighet, som ej ännu kunnat fyllas, efter ledamot, som icke utsetts vid proportionellt val.

Suppleant vare obetaget att även eljest närvara vid nämndens sammanträden.

53 §.

Kommunalnämnden må ej handlägga ärende, såvida icke flera än hälften av ledamöterna äro tillstädes.

Ledamot eller till tjänstgöring kallad suppleant, som utan anmält, av nämnden godkänt hinder avhåller sig från sammanträde, skall böta till kommunens kassa två kronor och dubbelt så mycket, om sammanträdet måste i anseende till de närvarandes fåtalighet inställas eller upplösas.

54 §.

Med avseende å kommunalnämnden skall vad i 23 § 1 mom. är stadgat för kommunalstämma äga motsvarande tillämpning; dock skall omröstning, där sådan begäres, utom vid val och tillsättande av tjänstebefattning alltid ske öppet.

55 §.

Vid kommunalnämndens sammanträde skall ordföranden föra eller på sitt ansvar låta föra protokoll.

Justering av protokollet verkställes av ordföranden jämte minst två därtill för varje gång av nämnden utsedda närvarande ledamöter. Justering må ock verkställas av nämnden antingen genast eller vid nästa sammanträde.

Tillkännagivande om verkställd justering skall ske i den i 26 § föreskrivna ordningen.

Envar äger att taga avskrift av kommunalnämndens protokoll och att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

56 §.

Ordföranden åligger att ombesörja kommunalnämndens skriftväxling, mot- taga alla till nämnden ställda framställningar, ansvara för att räkenskaper föras i enlighet med givna föreskrifter, vårda nämndens handlingar och hålla register över dem.

De biträden, som finnas nödiga vid utförande av dessa göromål samt i 55 § avsedd protokollföring, antagas och entledigas av kommunalnämnden, där de ej avlönas av ordföranden mot ersättning, varom stadgas i 25 § 3 mom.

57 §.

Kommunalnämnden utser för varje kalenderår inom eller utom sig en kassaförvaltare.

Nämnden äger att, där den finner nödigt, för olika delar av kommunens område sig till biträde antaga särskilda personer, vilka handla på nämndens ansvar och efter de föreskrifter nämnden meddelar.

58 §.

Penningar eller värdehandlingar, som för kommunens räkning innehavas av kommunalnämnden, skola så förvaras, att de icke sammanblandas med andra penningar eller värdehandlingar.

Penningmedel, som ej erfordras för verkställande av nära förestående ut- betalningar, skola för kommunens räkning insättas hos bank eller å post- girokonto.

59 §.

Envar ledamot av kommunalnämnden ansvarar gemensamt med de övriga för de medel nämnden har under sin förvaltning ävensom för de säkerhets- handlingar, mot vilkas antaglighet han icke gjort anmärkning till protokollet.

60 §.

Om kommunalnämndens befattning med kommunens drätsel samt om revi- sion och meddelande av ansvarsfrihet sägs i 5 kap.; om debitering och upp- börd av kommunalskatt stadgas i 6 kap.

5 kap. Om kommunens drätsel.

61 §.

Kommun skall årligen upprätta en utgifts- och inkomststat för det näst- följande kalenderåret.

Å statens utgiftssida skola upptagas:

- a) det löpande årets beräknade brist;
- b) de belopp i kapital eller ränta, varmed kommunens skulder under det nästföljande året förfalla till betalning;
- c) de anslag, som tidigare beslutats för nästföljande år, så ock de anslag, som beslutas i samband med statens fastställande, däribland även ett anslag för oförutsedda behov.

Statens inkomstsida skall upptaga:

- a) det löpande årets beräknade behållning;
- b) de inkomster, som i anledning av tidigare fattade beslut eller på annan grund kunna påräknas under det nästföljande året, så ock det belopp, som ytterligare skall anskaffas, ävensom sättet för dess anskaffande.

Kommun må i stället för det löpande årets beräknade brist eller behållning upptaga det belopp, vartill nästföregående års brist eller behållning enligt avslutade räkenskaper uppgått.

62 §.

Förslag till utgifts- och inkomststat skall före september månads utgång uppgöras av kommunalnämnden. För detta ändamål skola de styrelser, nämnder eller personer, vilka kommunen för särskilda förvaltningsbestyr tillsatt, före den 1 september till kommunalnämnden ingiva sina specialförslag över utgifter och inkomster för det nästföljande året.

Kommunalnämndens statförslag skall från och med dagen för kungörandet av den ordinarie kommunalstämma eller av det ordinarie kommunalfullmäktigsammanträde, som skall hållas under tiden från och med den 1 oktober till och med den 15 november, vara offentligen tillgängligt på lämpligt ställe, som tillkännagives i kungörelsen.

På nämnda stämma eller sammanträde upptages statförslaget till granskning och fastställelse. Därvid skola de anslag, som först då föreslås till beviljande, samt därmed sammanhängande frågor särskilt bliva föremål för överläggning och avgörande.

Den fastställda utgifts- och inkomststaten återställes därefter till kommunalnämnden.

63 §.

Av kommunalstämman eller kommunalfullmäktige skola årligen utses två eller flera revisorer samt lika många suppleanter för granskning av det nästföljande årets förvaltning.

Den, vilken såsom ledamot av kommunalnämnden eller eljest är redovisningsskyldig till kommunen, må icke väljas till revisor eller revisorssuppleant för granskning av förvaltning, för vilken han har att redovisa, ej heller deltaga i val av revisor eller revisorssuppleant för granskning av sådan förvaltning eller i beslut med anledning av granskningen.

Revisorerna äga att när som helst inventera kommunens kassor och övriga tillgångar samt taga del av räkenskaper och andra handlingar, som beröra förvaltningen.

64 §.

Det åligger kommunalnämnden att i enlighet med givna föreskrifter föra kommunens räkenskaper och avsluta dem för kalenderår. Räkenskaperna skola årligen före den 1 februari tillhandahållas kommunalstämmans eller, där kommunalfullmäktige finnas, dessas ordförande, vilken oförtövat, med föreläggande av viss tid för revisionsberättelsens avgivande, tillhandahåller dem åt revisorerna.

Av kommunen för särskilda förvaltningsbestyr tillsatta styrelser, nämnder eller personer skola före den 15 januari varje år till kommunalnämnden avlämna redovisning för de medel de under nästföregående kalenderår omhänderhaft för att upptagas i kommunens allmänna räkenskaper och granskas tillika med dem.

65 §.

Revisionsberättelsen avlämnas till kommunalstämmans eller, där kommunalfullmäktige finnas, dessas ordförande, som över framställda anmärkningar inforrdar vederbörandes förklaringar så tidigt, att de jämte revisionsberättelsen kunna framläggas till granskning och avgörande å ordinarie kommunalstämma eller kommunalfullmäktigsammanträde, som hålles i mars eller april månad.

66 §.

På beslut av kommunalstämman eller kommunalfullmäktige ankommer, huruvida framställd anmärkning skall förfalla och ansvarsfrihet för förvaltningen meddelas eller laga åtgärd för bevarande av kommunens rätt skall vidtagas. Anställes ej talan å den förvaltning revisionsberättelsen avser inom ett år från det berättelsen framlades å kommunalstämma eller kommunalfullmäktigsammanträde, skall så anses, som om ansvarsfrihet blivit beviljad. Utan hinder av att ansvarsfrihet beviljats må talan föras på grund av brottslig handling, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen avsett även den handlingen.

6 kap. Om uttaxering och uppbörd.

67 §.

För täckande av kommuns medelsbehov, i den mån det ej fylles genom andra inkomster, skola i första hand anlitas progressivskattemedel och skogsaccismedel enligt bestämmelserna i förordningen om kommunal progressivskatt och lagen om skogsaccis. Vad därutöver erfordras skall fyllas genom uttaxering av allmän kommunalskatt i förhållande till de skattekronor och skatteören, som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen i senast fastställda taxeringslängd påförts de till kommunen skattskyldiga.

68 §.

Är i lag eller författning stadgat, att skatt till kommun skall utgå efter andra grunder än i 67 § angivas eller att vissa från skattskyldighet till kommunen eljest befriade medlemmar skola bidra till fyllande av särskilda behov, gäller till efterrättelse vad sålunda är förordnat.

Kommun äger ej besluta avvikelse från de i lag eller författning föreskrivna grunderna för kommunalskatts utgörande.

69 §.

De utskylder, som enligt kommunens beslut i anledning av förslaget till utgifts- och inkomststat skola under det nästföljande kalenderåret utgöras av dem, vilka under det löpande året äro skattskyldiga till kommunen, anses för det löpande årets utskylder.

70 §.

Kommunalnämnden åligger att på grund av den fastställda utgifts- och inkomststaten ävensom de beslut om uttaxering till församling eller skoldistrikt, som genom kyrkorådet, skolrådet eller särskild styrelse delgivas nämnden, oförtövat upprätta debiterings- och uppbördslängd.

Debiterings- och uppbördslängden upprättas enligt formulär, som fastställs av Konungen. Upplägges längden i särskilda delar, skall sammandrag upprättas över de särskilda delarnas slutsummor.

71 §.

Sedan debiterings- och uppbördslängden upprättats, skall kommunalnämnden under fjorton dagar i december månad på lämpligt ställe hava längden offentligen utlagd för granskning. Kungörelse om den tid, då längden kommer att sålunda vara utlagd, samt om plats för utläggandet skall uppläsa från predikstolen i församlingens kyrka och införas i den eller de tidningar, där tillkännagivande om kommunalstämma skall ske.

Vill någon göra anmärkning mot debiterings- och uppbördslängden, äger han, därest han är medlem av kommunen eller hans rätt eljest är beroende av debiteringen, att före årets utgång ingiva skriftlig anmälan därom till kommunalnämnden.

Kommunalnämnden skall skyndsamt meddela beslut över de framställda anmärkningarna och i längden införa de ändringar, som härav föränledas. Längden anses härefter fastställd.

72 §.

Det åligger nämnden att härefter utfärda debetsedlar och inom utgången av januari månad låta tillstålla de skattskyldiga desamma.

73 §.

Uppbördsstämma för erläggande av sålunda debiterade kommunalutskylder skall före februari månads utgång på lämpligt ställe inom kommunen förrättas av kommunalnämnden eller, på dess ansvar, av vissa dess medlemmar eller kommunens tjänstemän, såvida icke kommunalstämman eller, där kommunalfullmäktige finnas, dessa annorledes bestämt om tiden eller sättet för uppbörden.

Kungörelse om uppbördsstämma uppläses minst fjorton dagar före stämman från predikstolen i församlingens kyrka, varjämte, där det lämpligen kan ske, tid och ställe för stämman skola angivas å debetsedlarna. Tillkännagivande om stämman må ock, när skäl därtill äro, införas i den eller de tidningar, där tillkännagivande om kommunalstämma skall ske.

74 §.

Har någon inom den i 71 § andra stycket bestämda tiden framställt anmärkning mot debiterings- och uppbördslängden men anmärkningen ej godkänts, må besvär däröver anföras i den ordning, som stadgas i 7 kap. Ej må utom i nedan angivna fall klagan över debiteringen föras annorledes än nu sagts.

Förmenar någon, att utskyld, som i debiterings- och uppbördslängden finnes upptagen, blivit genom fel vid debiteringen obehörigen eller med oriktigt belopp honom påförd, äger han att däri söka rättelse genom besvär hos länsstyrelsen i det län, inom vilket debiteringen skett. Besvären skola ingivas till nämnda myndighet inom natt och år efter det utskylden blivit klaganden avfordrad; dock må klaganden på eget äventyr med posten till länsstyrelsen insända besvären så tidigt, att de inom sagda tid dit inkomma.

Kommunalnämnden äger att hos länsstyrelsen göra framställning om rättelse av debiteringen på den grund, att sådan underlåtits eller skett till för lågt belopp. Dylik framställning skall ingivas till länsstyrelsen under kalenderåret näst efter det, då debiteringen ägt rum.

Den som hos länsstyrelsen klagat över sin debitering är icke dess mindre pliktig att vid uppbördsstämman gälda det honom påförda utskyldsbeloppet, med honom förbehållen rätt att, därest hans besvär godkännas, få det för mycket erlagda åter med ränta enligt vad särskilt är stadgat.

75 §.

Har efter debiterings- och uppbördslängdens slutliga granskning sådan taxering, som enligt lag bör ligga till grund för skattskyldighet till kommunen, blivit verkställd, ändrad eller undanröjd, skall kommunalnämnden göra därav föranledd ändring i debiteringen, utan hinder av att denna enligt vad ovan sägs vunnit laga kraft, och njuter skattskyldig ränta, enligt vad särskilt är stadgat, å vad han äger återbekomma såsom för mycket erlagt.

Förmenar någon, att felaktighet förekommit vid åtgärd av kommunalnämnd, som nu sagts, och vidtages ej efter anmälan rättelse av nämnden, äger han att däröver anföra besvär hos länsstyrelsen i den ordning, som sägs i 74 § andra stycket, skolandet tiden för besvärns anförande räknas från det han erhållit vetskap om kommunalnämndens beslut i anledning av anmälan.

76 §.

Efter uppbördsstämman upprättar kommunalnämnden restlängd å de skattskyldiga, som ej vid uppbördsstämman behörigen guldit sin skatt och för vilka ej avkortning eller avskrivning i laga ordning ägt rum. Restlängden skall inom två månader efter uppbördsstämman slut i två summerade exemplar insändas till länsstyrelsen, som om mottagandet utan avgift meddelar kommunalnämnden bevis och efter verkställande av erforderliga anteckningar översänder båda exemplaren till utmätningsmannen i orten; och åligger det denne att i vederbörlig ordning indriva och till nämnden redovisa de resterande utskylderna.

Restlängd upprättas enligt formulär, som fastställs av Konungen, i kommun där två eller flera exekutionsbiträden med skilda tjänstgöringsområden finnas anställda särskilt för varje dylikt område.

Vid indrivandet av resterande utskylder uttages därutöver en avgift av tre öre å varje full krona av det oguldna utskyldsbeloppet, dock ej mindre än tjugufem öre. Om användningen av dessa medel stadgas särskilt.

77 §.

Skola efter det debiterings- och uppbördslängden blivit fastställd utskylder påföras skattskyldig, åligger det kommunalnämnden att uppföra dessa utskylder i ett tillägg till debiterings- och uppbördslängden samt att upprätta debetsedlar och låta tillställa de skattskyldiga desamma. Uppbörd av utskylderna förrättas å tid, som bestämmes av kommunalnämnden, ej tidigare än trettio dagar efter det debetsedel kommit den skattskyldige till handa. Beträffande utskylder, som nu sagts, skall 76 § äga motsvarande tillämpning.

78 §.

1 mom. Avkortning av kommunalutskylder skall verkställas av kommunalnämnden:

a) då kommunalstämma, kommunalfullmäktige, kyrkostämma eller kyrkofullmäktige i laga ordning beslutat efterskänka påförda utskylder eller då, utan att sådant beslut fattats, rätt att utfå utskylder i följd av ackord i konkurs eller i ackordsförhandling utan konkurs icke längre föreligger, eller

b) då någon efter besvär över taxering eller debitering vunnit nedsättning i eller befrielse från honom påförda utskylder.

Sedan avkortning av kommunalutskylder ägt rum, skola åtgärder för utskyldernas indrivande icke vidare företagas.

2 mom. Avskrivning av kommunalutskylder må beslutas av kommunalnämnden:

a) då den skattskyldige saknar utmättningsbara tillgångar till utskyldernas gäldande och införsel i honom tillkommande avlöning, pension eller livränta icke kan äga rum,

b) då upplysning om den skattskyldiges vistelseort icke kunnat vinnas eller den skattskyldige icke kunnat anträffas å ort, där han enligt inhämtade upplysningar antagits uppehålla sig, eller

c) då den skattskyldige vistas å utrikes ort och utsikt att utfå utskylderna på den grund ej förefinnes.

Utan hinder av att avskrivning av kommunalutskylder ägt rum kvarstår den skattskyldiges betalningsskyldighet. I händelse framdeles anledning föreligger till antagande, att de obetalade utskylderna kunna uttagas, skola åtgärder ånyo vidtagas för utskyldernas indrivande och redovisning.

3 mom. Över utskylder, som avkortats eller avskrivits före upprättande av restlängd, skall kommunalnämnden upprätta särskild avkortnings- och avskrivningslängd med angivande tillika av avkortnings- eller avskrivningsorsaken.

7 kap. Om underställning och besvär.

79 §.

För att vinna bindande kraft skola kommunalstämmas och kommunalfullmäktiges beslut underställas Konungens prövning och fastställelse, då de angå:

a) avhändande eller pantförskrivning av sådan kommunen tillhörig fastighet, som för något dess gemensamma nytta avseende ändamål tillfallit kom-

munen genom gåva eller testamente, ävensom överenskommelse, som medför ändring i någon kommunens rättighet till sådan fastighet;

b) upptagande av lån, därunder inbegripet ingående av borgen; dock att underställning icke erfordras, där ej i följd av beslutet sammanlagda beloppet av kommunens utan underställning skedda upplåning överstiger skillnaden mellan, å ena sidan, ett belopp motsvarande tio gånger antalet av de skattekronor och skatteören, varefter kommunalutskylder skolat utgöras för sistförflutna året, och, å andra sidan, den summa, som för nämnda år beslutits skola i kommunen anskaffas genom uttaxering; eller

c) nya eller förhöjda avgifter å den allmänna rörelsen för begagnande av de platser, som anvisats åt densamma, eller de inrättningar, som äro gjorda till dess betjänande.

Beslut, som skall underställas Konungens prövning, skall insändas till länsstyrelsen, vilken det åligger att överlämna handlingarna, jämte eget yttrande, till Konungen.

80 §.

Länsstyrelsens godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut, vilka:

a) äro ämnade att tillämpas såsom kommunalstadgar till främjande av sedlighet samt ordning och säkerhet inom kommunen;

b) avse arvode enligt 25 § 3 mom., där beslutet ej allenast innefattar förnyande av dylikt för nästföregående år fattat lagligen gällande beslut; eller

c) avse utgifter, som erfordra uttaxering under längre tid än fem år.

Samtliga av kommunen för ett och samma kalenderår fattade under b) omförmälda beslut, därå fastställelse erfordras, skola samtidigt och senast under det år besluten avse underställas länsstyrelsens prövning, vid äventyr att beslut, såvida ej särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, icke vinner godkännande. Till ledning vid prövningen av dessa beslut skall tillgång beredas länsstyrelsen till tablå över kommunens ekonomiska ställning det år besluten avse.

Underställt beslut skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

Över vägrad fastställelse må kommunen föra klagan hos Konungen.

81 §.

Medlem av kommun, som ej nöjes åt kommunalstämmans eller kommunalfullmäktiges beslut, äger, där ej annat är särskilt föreskrivet, att söka rättelse däri genom besvär, om beslutet

icke tillkommit i laga ordning,

står i strid mot allmän lag eller författning eller annorledes överskrider deras befogenhet, som fattat beslutet, eller

kränker hans enskilda rätt eller eljest vilar på orättvis grund.

Besvären skola, jämte det överklagade beslutet, ingivas till länsstyrelsen inom trettio dagar efter den dag, då tillkännagivande om verkställd justering av det över beslutet förda protokollet enligt 26 § ägde rum, dagen

då det skedde likväl oräknad. Det åligger klaganden därjämte såväl att vid besvären foga bevis om dagen, då sådant tillkännagivande ägde rum, som ock att inom fjorton dagar efter det tiden för besvärens inlämnande utgått till kommunalstämmans eller, där beslutet fattats av kommunalfullmäktige, till dessas ordförande ingiva diariibevis över att han besvärat sig.

Försummar klaganden något av vad sålunda föreskrivits, må beslutet gå i verkställighet.

82 §.

Gå besvären ut därpå, att beslutet icke tillkommit i laga ordning, eller att det står i strid mot allmän lag eller författning eller annorledes överskrider deras befogenhet, som fattat beslutet, äger länsstyrelsen, där besvären finnas böra godkännas, att förbjuda beslutets verkställighet.

Grundas besvären därpå, att klagandens enskilda rätt blivit genom beslutet kränkt, och bliva besvären godkända, gäller rättelsen till förmån för den som klagat, men står beslutet i övrigt fast, utan så är, att det finnes strida mot allmän lag eller författning eller eljest vila på orättvis grund, då länsstyrelsen må förordna om upphävande av beslutet i dess helhet.

83 §.

I länsstyrelsens utslag må, där icke för vissa frågor annorlunda är särskilt stadgat, ändring sökas hos Konungen senast före klockan tolv å trettionde dagen efter det klaganden erhöll del av beslutet, dagen då det skedde likväl oräknad; dock äger menighet, som klagat, tillgodonjuta femton dagar längre besvärstid än nu sagts.

84 §.

För besvärs anförande mot kommunalnämnds beslut i sådana mål och ärenden, vilka nämnden på grund av föreskrifter i särskilda författningar har att handlägga, gäller vad i dessa författningar för varje fall finnes stadgat.

I övrigt skall, där medlem av kommun ej nöjes åt kommunalnämndens beslut, som icke är av rent förberedande eller verkställande art, vad i 81--83 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning. Där beslutet rör utslutande enskild persons förhållande, skall dock tiden för talans fullföljande räknas från den dag, då beslutet genom utdrag av protokollet delgavs klaganden.

Utan hinder av förd klagan må beslutet gå i verkställighet, där icke den prövande myndigheten annorledes förordnar.

85 §.

Finner länsstyrelsen vid prövning av besvär eller framställning av kommunalnämnd rörande debitering av kommunalskatt, att debitering obehörigen verkstälts eller underlåtits eller ej skett till riktigt belopp, äger länsstyrelsen, efter vederbörandes hörande, föreskriva erforderlig rättelse i debiteringen. Jämväl må, om någon av länsstyrelsen befrias från honom i debiterings- och uppbördslängden påförd kommunalskatt på den grund, att annan

person bort uppföras till utgörande av densamma, länsstyrelsen, efter vederbörandes hörande, överflytta debiteringen på denne.

8 kap. Om köpingar och municipalsambällen.

86 §.

Köping skall utgöra särskild kommun; dock att, där köping, då denna lag träder i kraft, utgör kommun gemensamt med den socken, inom vars område köpingen är belägen, därvid skall förbliva, intill dess annorlunda förordnas i enlighet med vad om ändring i kommunal indelning är särskilt föreskrivet.

I fråga om köping, som utgör särskild kommun, gäller, med iakttagande av för köpingen meddelade föreskrifter, vad i denna lag är stadgat. Annan köping utgör municipalsamhälle, efter ty i 87 § sägs.

87 §.

Har Konungen förordnat, att för område på landet, som ej utgör egen kommun, skall lända till efterrättelse:

- a) ordningsstadgan för rikets städer,
- b) byggnadsstadgan för rikets städer eller de i lag meddelade föreskrifterna om stadsplan och tomtindelning i stad,
- c) vad i brandstadgan är föreskrivet om stad eller
- d) vad i hälsovårdsstadgan är föreskrivet om stad,

skall området utgöra ett municipalsamhälle, som äger att oberoende av kommunen i övrigt själv vårda alla gemensamma ordnings- och hushållningsangelägenheter, som föranledas av de i sådant förordnande avsedda föreskrifternas tillämpning inom samhället. Vad nu är sagt skall, oberoende av sådant förordnande, gälla om köping, som ej utgör egen kommun, i avseende å tillämpningen av därstädes gällande särskilda föreskrifter.

Ej må den omständigheten, att del av municipalsamhälle är undantagen från tillämpningen av vissa bland de föreskrifter, som gälla den övriga delen, föranleda därtill, att sistnämnda del anses såsom särskilt municipalsamhälle.

88 §.

För municipalsamhälle skall i avseende å dess särskilda ordnings- och hushållningsangelägenheter vad i denna lag är stadgat äga motsvarande tillämpning, med iakttagande därav att i stället för kommunalstämma, kommunalfullmäktige och kommunalnämnd träda inom municipalsamhälle municipalstämma, municipalfullmäktige och municipalnämnd. Indelning i valkretsar för val av municipalfullmäktige skall dock icke i något fall företagas.

89 §.

Genom stadgandena i 87 och 88 §§ sker ej inskränkning vare sig i den medlem av municipalsamhälle tillkommande rätt att såsom medlem av kommun, vilken samhället tillhör, deltaga i överläggningar och beslut rörande

angelägenheter av enahanda art som dem, vilka avses i sagda paragrafer, eller i hans skyldighet att lämna bidrag till utgifter, som föranledas av sådana beslut.

90 §.

Finns i visst fall särskilda omständigheter påkalla undantag från de i 87—89 §§ givna stadgandena eller nödvändiggöra annan ordning för municipalsamhälles beslutande- och beskattningsrätt, äger Konungen, efter framställning av länsstyrelsen eller kommunen eller av samhället eller medlem därav, att i ärendet förordna efter ty skäligt prövas.

2)

L a g

om

kommunalstyrelse i stad.

Häri genom förordnas som följer:

1 kap. Allmänna bestämmelser.

1 §.

Varje stad utgör en kommun. Om kommunalförbund är särskilt stadgat. Råder osäkerhet beträffande gränsen för stadskommuns område, förordnar Konungen angående gränsens rätta sträckning. Om ändring i kommunal indelning är särskilt stadgat.

Om Stockholms stad stadgas särskilt.

2 §.

Medlem av stadskommun är envar, som är där mantalsskriven, ävensom var och en, vilken, utan att vara mantalsskriven i kommunen, därstädes äger eller brukar fast egendom eller är taxerad till allmän kommunalskatt.

3 §.

Stadskommun äger att själv, efter vad i denna lag närmare bestämmes, vårda sina gemensamma ordnings- och hushållningsangelägenheter, såvitt icke handhavandet därav enligt gällande författningar tillkommer annan.

Angående vården om kyrkliga angelägenheter samt folk- och fortsättnings-skoleväsendet är särskilt stadgat.

4 §.

Vad stad samfällt tillhör i fastighet, rörligt kapital eller inkomstgivande rättighet skall, där ej annorlunda är stadgat, användas för stadens gemensamma behov och förvaltas på sätt i denna lag sägs. Det som härflyter av sådan egendom ävensom medel, vilka tillkomma staden från staten eller landsting eller eljest, skall anses såsom inkomst till täckande av stadens gemensamma utgifter.

5 §.

För anskaffande av medel, som utöver de i 4 § omförmälda inkomsterna erfordras för bestridande av stadens utgifter, äger stadskommunen beskattningsrätt enligt vad i denna lag stadgas.

6 §.

Om utfärdande för stad av ordningsstadganden, byggnadsordning, hälsovårdsstadganden och brandordning samt om deras upprätthållande är särskilt stadgat.

7 §.

Stadskommuns beslutanderätt utövas av stadsfullmäktige eller å allmän rådstuga.

Förvaltning och verkställighet tillkomma, under inseende av magistrat, drätselkammare eller de styrelser, nämnder eller personer, som äro utsedda för särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr.

8 §.

I stad med mera än 1,500 invånare skall den stadskommunen tillkommande beslutanderätten, med de undantag varom förmäles i 9 §, uppdragas åt stadsfullmäktige.

Har stadens invånarantal nedgått till 1,500 eller därunder, skall beslutanderätten fortfarande utövas av stadsfullmäktige, därest icke allmänna rådstugan annorlunda besluter.

Stad med 1,500 invånare eller därunder äger åt stadsfullmäktige uppdraga beslutanderätt, som avses i första stycket. Förslag om upphävande av sådant beslut må icke väckas förrän fyra kalenderår förflutit sedan stadsfullmäktige trädde i verksamhet och skall, om det godkännes, tillämpas från utgången av det kalenderår, varunder godkännandet vunnit laga kraft.

Beslut om införande eller avskaffande av stadsfullmäktige skall ofördröjligen anmälas hos länsstyrelsen.

9 §.

Finnas stadsfullmäktige, inskränkes allmänna rådstugans befattning till följande ärenden, nämligen:

a) överläggningar och beslut i sådana angelägenheter, som enligt särskilda författningar äro förbehållna vissa klasser av stadens medlemmar;

b) frågor om införande och avskaffande av stadsfullmäktige samt om stadsfullmäktiges antal; samt

c) val av nämndemän.

I stad, där stadsfullmäktige icke finnas, äger allmänna rådstugan utöva stadskommunens beslutanderätt i alla dess angelägenheter.

2 kap. Om stadsfullmäktige.

10 §.

Stadsfullmäktiges antal bestämmes i förhållande till folkmängden sålunda, att

stad med 2,000 invånare eller därunder utser 15—20,

stad med över 2,000 till och med 5,000 invånare utser 15—25,

stad med över 5,000 till och med 10,000 invånare utser 20—30,

stad med över 10,000 till och med 20,000 invånare utser 25—40,

stad med över 20,000 till och med 40,000 invånare utser 35—50, samt

stad med över 40,000 invånare utser 45—60.

Allmänna rådstugan besluter, med iakttagande av vad nu är sagt, huru många stadsfullmäktige skola utses för staden. Om beslutet skall länsstyrelsen ofördröjligen underrättas.

11 §.

Rösträtt vid val av stadsfullmäktige tillkommer envar inom staden mantalsskriven man eller kvinna, som är svensk undersåte samt senast under nästföregående kalenderår uppnått tjugutre års ålder. Varje röstberättigad äger en röst.

Sådan rösträtt må dock ej utövas av den, som:

- a) är omyndig;
- b) är i konkurstillstånd;
- c) är av allmänna fattigvården omhändertagen för varaktig försörjning;
- d) i avseende å honom påförda utskylder till staden, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren, häftar för utskylder för flera än två av dessa år; eller
- e) är på grund av ådömd straffpåföljd utesluten från ovannämnda rättighet.

Den omständigheten, att endera av äkta makar saknar rösträtt eller är från dess utövning utesluten, inverkar ej på den rösträtt, som tillkommer den andra maken.

12 §.

Om upprättande av röstlängd och om röstlängdens bindande verkan stadgas i kommunala vallagen.

13 §.

Stadsfullmäktige väljas bland de röstberättigade, som äro boende inom staden och uppnått tjugufem års ålder.

Stadsfullmäktig kan ej den vara, som:

- a) är omyndig;
- b) är i konkurstillstånd;
- c) är av allmänna fattigvården omhändertagen för varaktig försörjning;
- d) på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller genom utslag, som ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till påföljd, som nu är sagd, eller är ställd under framtiden för brott, vilket kan medföra sådan påföljd; eller
- e) är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan.

Följande personer må icke vara stadsfullmäktige: landshövding, landssekreterare, landskamrerare, länsassessor, ledamot av magistraten, tjänsteman eller betjänt vid magistraten eller allmän åklagare i orten, ej heller tjänsteman eller betjänt, som är anställd vid stadens drätsel eller annat dess förvaltande verk och är för sin befattning redovisningsskyldig.

Ej må annan avsäga sig uppdrag att vara stadsfullmäktig än:

- a) ämbets- eller tjänsteman, som av sin befattning är hindrad att fullgöra uppdraget;
- b) den som uppnått sextio års ålder;

c) den som eljest uppgiver hinder, vilket godkännes av flertalet bland övriga fullmäktige; eller

d) vid valet den som de fyra senaste åren, det år då valet sker inberäknat, tjänstgjort såsom stadsfullmäktig.

14 §.

Stadsfullmäktige väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skedde. I stad, där val sker första gången och icke äger rum under år, då allmänna val av stadsfullmäktige förrättas, skall valet dock ej avse längre tid än till utgången av det år, då sådana allmänna val nästa gång skola äga rum.

Har beslut fattats om ändring av fullmäktiges antal, skall staden ändock intill utgången av det år, då allmänna fullmäktigval nästa gång skola förrättas, företrädas av fullmäktige till det antal, som tidigare blivit bestämt, och må förty icke i anledning av ändringen särskilt fullmäktigval företagas. Vad nu är sagt gäller, ändå att ändring av fullmäktiges antal påkallas av folkmängdens ökning eller minskning.

Om val av stadsfullmäktige i anledning av ändring i kommunal indelning är särskilt stadgat.

15 §.

För val av stadsfullmäktige skall stad med mera än 10,000 invånare indelas i valkretsar. Valbarhet är ej inskränkt inom valkrets.

Vid valkretsindelning iakttages, att varje krets kommer att utse minst tio, högst trettio stadsfullmäktige efter den beräkningsgrund, att i allmänhet inom varje krets en stadsfullmäktig utses för varje befolkningstal motsvarande det som erhålles, då stadens folkmängd delas med antalet fullmäktige för hela staden; att varje valkrets skall kunna omslutas med en sammanhängande gränslinje; samt att antalet fullmäktige för hela staden, i den mån det utan olägenhet kan ske, fördelas lika på de särskilda valkretsarna.

Om indelning i valkretsar jämte antalet fullmäktige för varje valkrets äga, efter därom av magistraten uppgjort förslag, stadsfullmäktige göra framställning hos länsstyrelsen. Utan föregående framställning må länsstyrelsen förordna om sådan indelning, sedan tillfälle beretts stadsfullmäktige att avgiva yttrande i ärendet. Beslut om indelning i valkretsar skall meddelas senast två månader före ingången av det kalenderår, under vilket beslutet skall träda i tillämpning.

16 §.

Om valdistrikt och valdag samt vals kungörande, förrättande och avslutande, så ock om förfarandet, när stadsfullmäktig avgår före den bestämda tjänstgöringstidens utgång, stadgas i kommunala vallagen.

17 §.

Stadsfullmäktige välja varje år för nästkommande kalenderår bland sig en ordförande och en vice ordförande samt, då stadsfullmäktige så besluta, jämväl en andre vice ordförande. Underrättelse om dessa val, med angivande

av de valdas namn och postadress, skall genom magistraten ofördröjligen insändas till länsstyrelsen för intagande i länskungörelserna.

För året näst efter det, då val av stadsfullmäktige ägt rum, skall ordförande-valet hållas i januari månad och ordförandeskapet intill dess utövas av den som fullmäktige därtill särskilt utsett.

18 §.

Stadsfullmäktigsammanträde skall hållas å ställe, som för sådant ändamål blivit av stadsfullmäktige bestämt.

19 §.

Ordinarie sammanträden skola av stadsfullmäktige hållas enligt ordning, som bestämmes av fullmäktige.

Vid ordinarie sammanträde före utgången av juni månad fattas beslut i anledning av berättelsen om föregående årets räkenskaper och förvaltning.

Vid ordinarie sammanträde före utgången av december månad fastställs stadens utgifts- och inkomststat och anställas val till de befattningar inom kommunen, vilka vid årets slut bliva lediga, ävensom av revisorer och revisorssuppleanter.

Extra sammanträde hålles, när länsstyrelsen därom förordnar eller magistraten eller de flesta av fullmäktige sådant äska eller ordföranden finner det nödigt.

20 §.

Kallelse till stadsfullmäktigsammanträde utfärdas första gången, sedan beslutanderätten uppdragits åt fullmäktige, av magistraten och därefter av ordföranden eller, vid hinder för honom, av vice ordföranden. Kallelsen, vilken skall utfärdas skriftligen och innehålla bestämd uppgift om tid och ställe samt, såvitt möjligt är, även om överläggningsämne för sammanträdet, skall senast söckendagen före sammanträdet delgivas envar stadsfullmäktig.

En vecka före sammanträdet eller, om saken ej tål sådant uppskov, senast söckendagen förut bör tillkännagivande om sammanträdet, med uppgift å de ärenden, som därvid skola förekomma, införas i en eller flera ortstidningar, därvid sådana tidningar böra väljas, som genom spridning inom olika grupper av stadens invånare bringa tillkännagivandet till de flestas kännedom.

Vid ordinarie sammanträde före utgången av december månad avgöres för nästföljande kalenderår av stadsfullmäktige eller, där fullmäktige ej finnas, av allmänna rådstugan, i vilken eller vilka tidningar sådant tillkännagivande skall införas. Har vid fattandet av beslutet förslag om tillkännagivandets införande i annan ortstidning än de sålunda beslutade varit under omröstning och därvid erhållit minst en tredjedel av de i omröstningen deltagandes röster, skall tillkännagivandet införas jämväl i denna tidning.

Den omständigheten, att tillkännagivande ej blivit infört i tidning, utgör ej hinder för sammanträdet hållande.

Magistraten skall särskilt skriftligen underrättas om sammanträde.

21 §.

Stadsfullmäktige må ej företaga ärende eller besluta däri, såvida icke flera än hälften av dem äro tillstädes. Är tillstädesvarande fullmäktig enligt stadgandet i 58 § andra stycket hindrad att deltaga i visst ärende, utgör ej den omständigheten, att till följd därav antalet av de deltagande icke överstiger hälften av fullmäktiges hela antal, hinder för ärendets företagande.

Ordförande eller ledamot, som utan anmält, av stadsfullmäktige godkänt hinder avhåller sig från sammanträde, skall böta till stadens kassa två kronor och dubbelt så mycket, om sammanträdet måste i anseende till de närvarandes fåtalighet inställas eller upplösas.

22 §.

Varje stadsfullmäktig äger en röst.

Vid stadsfullmäktigsammanträde äger borgmästaren eller stadsstyrelsens ordförande eller, vid hinder för honom, den, vilken magistraten eller stadsstyrelsen bland sina ledamöter utser, att vara tillstädes och deltaga i överläggningarna, men ej i besluten. Sådan rätt tillkommer jämväl ordförande eller vice ordförande i kommunal styrelse, nämnd eller beredning vid behandling av ärende, som beretts av styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock revisor vid granskning av den av honom avgivna revisionsberättelsen.

23 §.

Stadsfullmäktige äro skyldiga att, efter sakens beskaffenhet, antingen meddela yttrande eller fatta beslut över alla de frågor, vilka blivit av högre myndighet eller av magistraten hänskjutna till dem.

24 §.

De ärenden, som företagas till avgörande av stadsfullmäktige, skola förut vara vederbörligen beredda av drätselkammaren eller annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, dit ärendet efter sin beskaffenhet hör, eller av en eller flera särskilt för sådan beredning utsedda personer. Innan ärende, som beretts annorledes än av drätselkammaren eller allmänt beredningsutskott, företages till avgörande av stadsfullmäktige, skall tillfälle lämnas kammaren eller utskottet att avgiva yttrande däröver.

Val må dock av stadsfullmäktige förrättas utan föregående beredning. Detsamma gäller om avgörande av ärende, som fordrar skyndsamt handläggning och icke avser utgift eller anskaffande av medel därtill eller avhållande av staden tillhörig egendom eller efterskänkande av någon stadens rättighet.

25 §.

Kan ärende, som handlägges å stadsfullmäktigsammanträde, icke å den utsatta dagen bringas till slut, skall sammanträdet fortsättas å annan dag. Om sammanträdet fortsättande skall, därest fullmäktige så besluta, kal-

lelse i vanlig ordning utfärdas. Beslutes icke sådan kallelse, har ordföranden att, innan sammanträdet upplöses, bestämma och för de närvarande tillkännagiva tid för det fortsatta sammanträdet.

Om fortsättande och avslutande av valförrättning, när val är proportionellt, gäller vad därom är särskilt stadgat.

Begäres vid ärendes behandling å stadsfullmäktigsammanträde bordläggning av ärendet och förenar sig minst en tredjedel av de närvarande därom, skall ärendet uppskjutas till annan dag, som ordföranden har att bestämma och i vanlig ordning kungöra.

Bordläggning må ej, såvidå icke beslut därom fattas med vanlig röstövertikt, ske i fråga om val eller mera än en gång i samma ärende.

26 §.

Ordföranden åligger att å stadsfullmäktigsammanträde framställa ärendena till överläggning samt att tillse, att ej andra frågor företagas till avgörande än de som finnas angivna i kallelsen till sammanträdet.

Fråga, som fordrar skyndsamt handläggning, må, med iakttagande av vad i 24 § är stadgat, ändå att den ej angivits i kallelsen, företagas till avgörande å sammanträdet, där samtliga närvarande fullmäktige besluta, att den skall upptagas.

Ny fråga kan vid stadsfullmäktiges sammanträde väckas av envar bland dem men må icke avgöras förrän vid annat sammanträde samt efter vederbörlig beredning och kallelse.

27 §.

1 mom. Sedan överläggningen i ett ärende förklarats avslutad, framställer ordföranden proposition så avfattad, att den kan besvaras med ja eller nej.

Ordföranden tillkännagiver därefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och befäster detsamma, där ej omröstning begäres, med klubbslag.

Begäres omröstning, skall den verkställas efter upprop och utom vid val ske öppet. Där ej för särskilda fall annorlunda stadgas, bestämmes utgången genom enkel pluralitet av de avgivna rösterna. Falla rösterna lika för olika meningar, skiljer vid val lotten mellan lika rösttal, men blir i övriga fall den mening beslut, som ordföranden biträder. Vid omröstning för tillsättande av tjänstebefattning skall förfaras såsom vid val.

Val av drätselkammare samt av revisorer och revisorssuppleanter, som avses i 58 §, så ock av två eller flera personer för särskild beredning av ärenden, som skola företagas till avgörande av stadsfullmäktige, skall vara proportionellt, därest det begäres av minst så många väljande, som motsvara det tal, vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas med siffran för det antal personer valet avser, ökad med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val är särskilt stadgat.

2 mom. För beslut erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster, då beslutet avser:

a) avhändande av fastighet eller därifrån härflytande rättighet eller inköp av fastighet, där ej avhändandet eller inköpet avser genomförande av fastställd stadsplan eller tomtindelning;

b) beviljande av anslag till nytt ändamål eller behov;

c) beviljande av anslag till ändamål eller behov, som icke är nytt men för vilket under året näst före det, som anslaget avser, anslag ej utgått, i stad, där högsta uttaxeringen av allmän kommunalskatt överstiger tio kronor för skattekrona;

d) höjande av visst under året näst före det, som höjningen avser, utgående anslag, då höjningen skulle utgöra:

1) mera än tjugufem procent av förutvarande anslaget i stad, där högsta uttaxeringen av allmän kommunalskatt överstiger tio kronor för skattekrona;

2) mera än femton procent av förutvarande anslaget i stad, där högsta uttaxeringen av allmän kommunalskatt överstiger tretton kronor för skattekrona;

3) mera än tio procent av förutvarande anslaget i stad, där högsta uttaxeringen av allmän kommunalskatt överstiger sexton kronor för skattekrona;

e) beviljande av anslag, vartill medel skola anskaffas genom upplåning;

f) upptagande eller förnyande av lån, därunder inbegripet ingående av borgen, eller förlängning av tiden för erhållet låns återbetalande; eller

g) efterskänkande av oguldna kommunalutskylder, där fråga ej är om antagande av ackord.

Med allmän kommunalskatt förstås i c) och d) sådan skatt, evad den beslutits av stadsfullmäktige, allmän rådstuga, kyrkostämma eller kyrkfullmäktige.

3 mom. Beslut om beviljande av anslag skall tillika innefatta, huruvida anslaget skall utgå av tillgängliga medel eller erforderligt belopp skall uttaxeras eller upplånas.

28 §.

Efterskänkande av oguldna kommunalutskylder må, där fråga ej är om antagande av ackord, av stadsfullmäktige beslutas allenast där, efter prövning av varje särskilt fall, verkligt ömmande omständigheter befunnits föreligga.

29 §.

1 mom. Stadsfullmäktiges ordförande är icke i denna sin egenskap berättigad att uppbära arvode eller ersättning för andra med uppdraget förenade kostnader än för skrivhjälp, skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, som för stadens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande. Stadsfullmäktige må för ett år i sänder besluta, att sådan ersättning skall utgå med visst belopp, vilket icke må överstiga vad skäligt är med hänsyn till beräkneliga utgifter av nämnda art.

2 mom. Där det finnes av behovet påkallat, äga stadsfullmäktige besluta, att vald ledamot av drätselkammaren och av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning ävensom revisor skola för deltagande i sammanträde eller förrättning inom staden i stadens angelägenhet åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Stadsfullmäktige må ock besluta, där kommunikationsförhållandena anses sådant kräva och väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, att reseersättning skall utgå till ledamoten eller revisorn. Denna ersättning må icke överstiga hälften av belopp, beräknat efter lägsta avgift för automobil eller hästskjuts, där icke järnväg eller omnibus är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, ej heller överstiga avgiften för tredje klass plats på järnväg eller plats i omnibus, där något av dessa fortskaffningsmedel finnes, eller för salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i stadens angelägenhet företages utom staden av person, som sägs i första stycket, må, om stadsfullmäktige så besluta, utgå efter annan grund än nu är sagt.

3 mom. Jämte gottgörelse, som beslutes enligt 2 mom., samt ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, som för stadens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande, må efter stadsfullmäktiges bestämmande för med uppdraget förenat besvär utgå arvode till sådan ledamot av drätselkammaren eller annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom kammaren, styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålets omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig. Ersättningen för kostnader för skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter må, med iakttagande av vad i 1 mom. är stadgat för där avsett fall, bestämmas att utgå med visst belopp.

4 mom. Sammanlagda beloppet av beslutade ersättningar, som omförmälas i denna paragraf och som ej avse kostnader för skrivhjälp, skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, må icke överstiga vad stadens ekonomiska bärkraft utan större olägenhet medgiver.

5 mom. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om arvode eller annan ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efterrättelse.

30 §.

Ordföranden skall vid stadsfullmäktigsammanträde föra eller på sitt ansvar låta föra protokoll. Erfordras för protokollföringen särskilt biträde,

och är ej i laga ordning bestämt om arbetets utförande, må, där stadsfullmäktige anslagit medel till avlönande av sekreterare, befattningen tillsättas av fullmäktige.

Protokollet, av vilket skall framgå, vilka fullmäktige varit närvarande, skall upptaga för varje ärende överläggningsämnet och beslutet, med angivande huruvida och i vilken ordning omröstning företagits.

Justering av protokollet verkställs senast fjorton dagar efter sammanträdet å tid, som ordföranden bestämmer och vid sammanträdet tillkännagiver, av ordföranden jämte minst två därtill för varje gång av fullmäktige utsedda närvarande ledamöter. Justering må ock verkställas av fullmäktige antingen genast eller vid nästa sammanträde. Protokollet underskrives, med anteckning om justeringen, av ordföranden och de utsedda justeringsmännen eller, där justeringen verkställts av fullmäktige, minst två vid sammanträdet närvarande ledamöter.

Det justerade protokollet skall därefter å förut kungjord dag offentligen uppläsas.

Protokollen med tillhörande handlingar och bilagor skola förvaras på sätt och å ställe, som fullmäktige bestämt.

31 §.

Den som vid stadsfullmäktigsammanträde deltagit i avgörandet av ärende äger anföra reservation mot det fattade beslutet. Reservation skall anmälas innan sammanträdet avslutas samt, om den närmare utvecklas, avfattas skriftligen och avgivas sist vid justeringen av protokollet.

32 §.

Stadsfullmäktiges beslut skola, så snart de blivit justerade, skriftligen delgivas magistraten eller stadsstyrelsen. För övrigt äger envar att taga avskrift av protokollet och att få avskriftens riktighet bestyrkt.

33 §.

Stadsfullmäktiges förhandlingar skola vara offentliga; dock må fullmäktige för visst ärende besluta, att överläggningen skall hållas inom stängda dörrar.

Ordföranden vakar över ordningen vid stadsfullmäktigsammanträde samt kan varna och, efter förutgången varning, låta utvisa envar, som förhåller sig oskickligt. Uppstår oordning, som ordföranden icke kan avstyra, äger han upplösa sammanträdet.

3 kap. Om allmän rådstuga.

34 §.

Rättighet att deltaga i allmän rådstugas överläggningar och beslut tillkommer, utom i fall, varom sägs i 35 §, envar, som äger rösträtt vid stadsfullmäktigval. Varje röstberättigad äger en röst.

Att den som är redovisningsskyldig till staden ej må deltaga i vissa ärenden, stadgas i 58 § andra stycket.

35 §.

Beträffande rättighet att deltaga i överläggningar och beslut i sådana angelägenheter, som enligt särskilda författningar äro förbehållna vissa klasser av stadens medlemmar, gäller vad sålunda är stadgat.

Vid behandling av ärende, som sägs i första stycket, skall genom magistratens föranstaltande finnas tillgänglig längd över de i sådant ärende röstberättigade, vilka icke finnas upptagna såsom röstberättigade i den allmänna röstlängden.

36 §.

Röstberättigad må genom fullmakt till annan röstberättigad överlåta sin talan och rösträtt å allmän rådstuga.

Fullmakt skall vara ställd till viss person samt av utställaren underskriven med angivande av den dag underskrivandet skett. Å fullmakten skall tillika vara av två vittnen tecknat bevis, att densamma egenhändigt underskrivits av utställaren å den dag fullmakten utvisar, samt att namnet på den person, till vilken fullmakten är ställd, då fanns utsatt å fullmakten. Är fullmakt ej så underskriven och bevittnad, som nu är sagt, är den ogill. Fullmakt äger icke giltighet under längre tid än trettio dagar efter dagen för utfärdandet.

Ej må någon på grund av fullmakt föra talan eller utöva rösträtt för mera än en röstberättigad.

37 §.

Allmän rådstuga hålles inför magistraten.

38 §.

Allmän rådstuga skall hållas å rådhuset eller å ställe, som för sådant ändamål blivit av rådstugan eller, i brist på dess föreskrift, av magistraten bestämt.

39 §.

I stad, där stadsfullmäktige icke finnas, skola årligen två ordinarie allmänna rådstugor hållas: en före utgången av juni månad för beslutsfattande i anledning av berättelsen om föregående årets räkenskaper och förvaltning samt en före utgången av december månad för fastställande av kommunens utgifts- och inkomststat och för anställande av val till de befattningar inom kommunen, vilka vid årets slut bliva lediga, ävensom av revisorer och revisorssuppleanter.

Den andra ordinarie allmänna rådstugan under året må beträffande ordinarie rådstuga eller rådstugor under nästföljande år besluta, å vilken dag sådan allmän rådstuga skall hållas eller huruvida allmän rådstuga skall hållas å sön- eller helgdag.

40 §.

Extra allmän rådstuga hålles, när länsstyrelsen därom förordnar eller magistraten finner det nödigt. Envar, som är röstberättigad å allmän rådstuga, äger för uppgivet ärende begära rådstugas hållande.

Lämnas dylik framställning av magistraten utan avseende, skall magistraten, om det begäres, meddela sitt beslut skriftligen, med skälen därtill; och äger sökanden att däröver anföra besvär hos länsstyrelsen. Mot länsstyrelsens beslut må talan ej föras.

41 §.

Kungörelse om allmän rådstuga utfärdas av magistraten och skall innehålla bestämd uppgift om tid, ställe och överläggningsämne för sammanträdet.

Kungörelsen uppläses från predikstolen i stadens kyrka eller kyrkor minst fjorton dagar före sammanträdet. Är allmän rådstuga utsatt till dag, då gudstjänst tidigare hålles, skall kungörelsen den dagen ånyo uppläsas. För ärende, som fordrar så skyndsam handläggning, att kungörande i nu föreskriven ordning icke medhinner, må allmän rådstuga hållas efter kortare kungörelsetid och även samma dag den blivit pålyst; dock må ej å sådan rådstuga beslut fattas om utgift eller anskaffande av medel därtill eller avhändande av någon stadens egendom eller efterskänkande av någon stadens rättighet.

Jämväl skall kungörelsen anslås å plats eller platser inom staden och tillkännagivande om tid och ställe för allmänna rådstugan, om möjligt minst en vecka förut, införas i en eller flera ortstidningar, om sådant bestämts av allmänna rådstugan eller, där stadsfullmäktige finnas, av dessa i den ordning, som för tillkännagivande om stadsfullmäktigsammanträde är föreskriven i 20 §.

Den omständigheten, att kungörelse om allmän rådstuga ej blivit anslagen eller att tillkännagivande ej blivit infört i tidning, utgör ej hinder för allmänna rådstugans hållande.

42 §.

Magistraten skall vid allmän rådstuga låta föra protokoll.

Protokollet skall för varje ärende upptaga överläggningsämnet och beslutet, med angivande huruvida och i vilken ordning omröstning företagits.

Protokollet justeras genast, där så ske kan, men i annat fall offentligen inför magistraten å tid, som tillkännagives innan allmänna rådstugan upplöses.

Envar äger att taga avskrift av protokollet och att få avskriftens riktighet bestyrkt.

Protokollen med tillhörande handlingar och bilagor skola förvaras av magistraten på sätt och å ställe, som allmänna rådstugan eller, där stadsfullmäktige finnas, dessa bestämt.

43 §.

Vad i 23—29, 31 och 33 §§ är stadgat om stadsfullmäktige skall äga motsvarande tillämpning i fråga om allmän rådstuga; dock att rådstugans för-

handlingar alltid skola vara offentliga samt att även i annat ärende än val och tillsättande av tjänstebefattning omröstning skall ske med slutna sedlar, därest det begäres.

4 kap. Om magistrat och stadsstyrelse samt om drätselkammare.

44 §.

1 mom. Om tillsättande av magistrat är särskilt stadgat. Beträffande magistraten, för såvitt den sammanfaller med rådstuvurätten, ävensom i fråga om magistratens handhavande av vad till exekutionsverket, säkerhets-, ordnings-, sundhets- och sedlighetspolisen inom staden hör, gäller vad därom i lag och författningar är stadgat.

2 mom. I stad utan magistrat skall för fullgörande av de eljest å magistraten ankommande bestyr och åligganden, om vilkas besörjande därstädes ej i lag eller författning meddelats särskild föreskrift, finnas en stadsstyrelse, bestående av en kommunalborgmästare såsom ordförande och minst två kommunalrådmän; dock att utan hinder härav i stad, som kommit i åtnjutande av stadsrättigheter före den 1 januari 1921, om stadsstyrelses sammansättning skall gälla vad i reglementet för stadsstyrelsen är eller blir stadgat.

Kommunalborgmästare tillsättes av Konungen bland de tre behöriga personer, som jämlikt av Konungen meddelade bestämmelser därtill föreslagits av stadens vid stadsfullmäktigval röstberättigade invånare. Kommunalrådmän utses av stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan.

Reglemente för stadsstyrelsen utfärdas av Konungen efter därom av stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan upprättat förslag.

45 §.

Magistraten äger att vaka över att av stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan lagenligt fattade beslut bringas till verkställighet av drätselkammaren eller för särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr tillsätta styrelser, nämnder eller personer, som böra taga befattning därmed, ävensom att åt staden donerad fast egendom och staden förunnade inkomstgivande rättigheter bliva behörigen använda till sina bestämda ändamål.

Finner magistraten, att av stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan fattat beslut icke tillkommit i laga ordning, står i strid mot allmän lag eller författning eller annorledes överskrider deras befogenhet, som fattat beslutet, eller att underställning, där den bort äga rum, uraktlåtits, är magistraten pliktig att vägra handräckning till verkställighet av samma beslut. Vägras sådan handräckning, må stadsfullmäktige eller, om beslutet fattats av allmän rådstuga, denna fullfölja saken genom besvär i den ordning, som i allmänhet är föreskriven för sökande av ändring i magistrats beslut.

46 §.

Magistraten tillsätter vid stadens förvaltning anställda tjänstemän och betjante, såvitt ej särskilda författningar eller reglementen annorlunda stadga.

47 §.

Alla av staden utsedda styrelser stå i sin förvaltning under magistratens överinseende.

48 §.

Framställningar och utlåtanden, som från stadsfullmäktige, allmänna rådstugan eller av staden utsedda styrelser avgivas till högre myndighet, skola insändas genom magistraten.

49 §.

Magistraten äger att hos stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan framställa förslag i alla ämnen, som röra stadens gemensamma angelägenheter.

50 §.

Stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan äga rätt att från magistraten erhålla sådana handlingar och upplysningar, som i förekommande fall finnas erforderliga.

51 §.

Vad i denna lag stadgas i avseende å magistrat, skall i stad, där magistrat ej finnes, gälla om stadsstyrelsen.

52 §.

I varje stad skall finnas en drätselkammare.

Ledamöterna i drätselkammaren utses bland kommunens röstberättigade medlemmar av stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan.

53 §.

Drätselkammare har att förvalta stadens egendom, uppbära dess inkomster och i övrigt handhava dess drätsel samt därjämte ombesörja de allmänna uppdrag för stadens räkning, vilka enligt för drätselkammaren gällande reglemente tillhöra dess befattning.

Reglemente för drätselkammare fastställs av länsstyrelsen.

Förslag därtill skall, sedan det granskats och godkänts av stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan, av magistraten med eget yttrande insändas till länsstyrelsen.

54 §.

Penningar eller värdehandlingar, som för stadens räkning innehavas av drätselkammaren, skola så förvaras, att de icke sammanblandas med andra penningar eller värdehandlingar.

Penningmedel, som ej erfordras för verkställande av nära förestående utbetalningar, skola för stadens räkning insättas hos bank eller å postgirokonto.

55 §.

Om drätselkammarens befattning med kommunens drätsel samt om revision och meddelande av ansvarsfrihet sägs i 5 kap.; om debitering och uppörd av kommunalskatt stadgas i 6 kap.

5 kap. Om stadens drätsel.**56 §.**

Stadskommun skall årligen upprätta en utgifts- och inkomststat för det nästföljande kalenderåret.

Å statens utgiftssida skola upptagas:

- a) det löpande årets beräknade brist;
- b) de belopp i kapital eller ränta, varmed stadens skulder under det nästföljande året förfalla till betalning;
- c) de anslag, som tidigare beslutats för nästföljande år, så ock de anslag, som beslutas i samband med statens fastställande, däribland även ett anslag för oförutsedda behov.

Statens inkomstsida skall upptaga:

- a) det löpande årets beräknade behållning;
- b) de inkomster, som i anledning av tidigare fattade beslut eller på annan grund kunna påräknas under det nästföljande året, så ock det belopp, som ytterligare skall anskaffas, ävensom sättet för dess anskaffande.

Stadskommun må i stället för det löpande årets beräknade brist eller behållning upptaga det belopp, vartill nästföregående års brist eller behållning enligt avslutade räkenskaper uppgått.

57 §.

Förslag till utgifts- och inkomststat skall före november månads utgång uppgöras av magistraten efter hörande av drätselkammaren eller särskild av stadsfullmäktige eller allmän rådstuga därför tillsatt beredning. För detta ändamål skola de styrelser, nämnder eller personer, vilka staden för särskilda förvaltningsbestyr tillsatt, å tid, som utsättes av magistraten, till drätselkammaren ingiva sina specialförslag över utgifter och inkomster för det nästföljande året.

Magistratens statförslag skall från och med dagen för tillkännagivandet om det ordinarie stadsfullmäktigsammanträde eller kungörandet av den allmänna rådstuga, som skall hållas före utgången av december månad, vara offentligen tillgängligt på lämpligt ställe, som utsättes i tillkännagivandet eller kungörelsen.

På nämnda sammanträde eller rådstuga upptages statförslaget till granskning och fastställelse. Därvid skola de anslag, som först då föreslås till beviljande, samt därmed sammanhängande frågor särskilt bliva föremål för överläggning och avgörande.

Den fastställda utgifts- och inkomststaten återställes därefter till magistraten.

58 §.

Av stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan skola årligen utses två eller flera revisorer samt lika många suppleanter för granskning av det nästföljande årets förvaltning.

Den, vilken såsom ledamot av drätselkammaren eller eljest är redovisningsskyldig till staden, må icke väljas till revisor eller revisorssuppleant för granskning av förvaltning, för vilken han har att redovisa, ej heller deltaga i val av revisor eller revisorssuppleant för granskning av sådan förvaltning eller i beslut med anledning av granskningen.

Revisorerna äga att när som helst inventera stadens kassor och övriga tillgångar samt taga del av räkenskaper och andra handlingar, som beröra förvaltningen.

59 §.

Det åligger drätselkammaren att i enlighet med givna föreskrifter föra stadens räkenskaper och avsluta dem för kalenderår.

Räkenskaperna skola årligen före den 1 april tillhandahållas magistraten, vilken oförtövat, med föreläggande av viss tid för revisionsberättelsens avgivande, inför protokollet tillhandahåller dem åt revisorerna.

Av staden för särskilda förvaltningsbestyr tillsatta styrelser, nämnder eller personer skola före den 1 mars varje år till drätselkammaren avlämna redovisning för de medel de under nästföregående kalenderår omhänderhaft för att upptagas i stadens allmänna räkenskaper och granskas tillika med dem.

60 §.

Revisionsberättelsen avlämnas till magistraten, som över framställda anmärkningar infortrar vederbörandes förklaringar så tidigt, att de jämte revisionsberättelsen kunna framläggas till granskning och avgörande hos stadsfullmäktige eller å allmän rådstuga vid det ordinarie sammanträde, som hålles före utgången av juni månad.

61 §.

På beslut av stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan ankommer, huruvida framställd anmärkning skall förfalla och ansvarsfrihet för förvaltningen meddelas eller laga åtgärd för bevarande av stadens rätt skall vidtagas. Anställes ej talan å den förvaltning revisionsberättelsen avser inom ett år från det berättelsen framlades å stadsfullmäktigsammanträde eller allmän rådstuga, skall så anses, som om ansvarsfrihet blivit beviljad. Utan hinder av att ansvarsfrihet beviljats må talan föras på grund av brottslig handling, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen avsett även den handlingen.

6 kap. Om uttaxering och uppbörd.

62 §.

För täckande av stads medelsbehov, i den mån det ej fylles genom andra inkomster, skola i första hand anlitas progressivskattemedel och skogsaccismedel enligt bestämmelserna i förordningen om kommunal progressivskatt och lagen om skogsaccis. Vad därutöver erfordras skall fyllas genom uttaxering av allmän kommunalskatt i förhållande till de skattekrönor och

skatteören, som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen i senast fastställda taxeringslängd påförts de till kommunen skattskyldiga.

63 §.

1 mom. Personliga tjänstbarheter, vilka inom stad utgjorts efter förut antagna grunder, må fortfarande, till dess annorlunda förordnas, utgöras efter samma grunder.

2 mom. Är i lag eller författning stadgat, att skatt till stad skall utgå efter andra grunder än i 62 § angivas eller att vissa från skattskyldighet till staden eljest befriade medlemmar skola bidra till fyllande av särskilda behov, gäller till efterrättelse vad sålunda är förordnat.

Stadskommun äger ej i annan mån än i 3 mom. medgives besluta avvikelse från de i lag eller författning föreskrivna grunderna för kommunalskatts utgörande.

3 mom. Skulle i andra fall än dem, som ovan i denna paragraf bestämmas, hos stadsfullmäktige eller allmän rådstuga väckas förslag, att vissa till staden skattskyldiga böra, i fråga om uttaxering för visst ändamål, antingen helt och hållet befrias från bidrag, eller vinna nedsättning däri, skall först avgöras, huruvida ett sådant förslag, vilket dock icke må avse påläggande av personlig eller efter matlag utgående avgift, bör komma under närmare prövning. Skall sådant förslag tagas under vidare prövning, skall det, innan det av stadsfullmäktige eller allmän rådstuga företages till slutligt avgörande, överlämnas till magistraten, som vidtager den förberedande utredning frågan kräver.

64 §.

De utskylder, som enligt stadens beslut i anledning av förslaget till utgifts- och inkomststat skola under det nästföljande kalenderåret utgöras av dem, vilka under det löpande året äro skattskyldiga till staden, anses för det löpande årets utskylder.

65 §.

Magistraten åligger att på grund av den fastställda utgifts- och inkomststaten ävensom de beslut om uttaxering till församling eller skoldistrikt, som genom kyrkorådet, skolrådet eller särskild styrelse delgivas drätselkammaren, oförtövat låta upprätta debiterings- och uppbördslängd.

Debiterings- och uppbördslängden upprättas i enlighet med de föreskrifter, som meddelas av magistraten.

66 §.

Sedan debiterings- och uppbördslängden upprättats, skall denna under fjorton dagar på rådhuset eller annat lämpligt ställe vara offentligen utlagd för granskning. Kungörelse om den tid, då längden kommer att sålunda vara utlagd, samt om plats för utläggandet skall offentligen anslås och införas i den eller de tidningar, där tillkännagivande om stadsfullmäktigsammanträde eller allmän rådstuga skall ske.

Vill någon göra anmärkning mot debiterings- och uppbördslängden, äger han, därest han är medlem av stadskommunen eller hans rätt eljest är beroende av debiteringen, att före utgången av nyss sagda tid ingiva skriftlig anmälan därom till magistraten.

Magistraten skall skyndsamt meddela beslut över de framställda anmärkningarna, och skola ändringar, som härav föranledas, införas i längden. Denna anses härefter fastställd.

67 §.

Sedan debiterings- och uppbördslängden fastställts, överlämnas den till drätselkammaren.

Det åligger härefter drätselkammaren att utfärda debetsedlar och låta tillställa de skattskyldiga desamma.

68 §.

Uppbörd verkställes, med iakttagande av därom i drätselkammarens reglemente givna föreskrifter, av drätselkammaren å tid och i ordning, som bestämmas av stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan.

69 §.

Har någon inom den i 66 § bestämda tiden framställt anmärkning mot debiterings- och uppbördslängden men anmärkningen ej godkänts, må besvär däröver anföras i den ordning, som stadgas i 76 §, och skall tiden för talans fullföljande räknas från den dag, då klaganden erhöll del av beslutet. Ej må utom i nedan angivna fall klagan över debiteringen föras annorledes än nu sagts.

Förmenar någon, att utskyld, som i debiterings- och uppbördslängden finnes upptagen, blivit genom fel vid debiteringen obehörigen eller med oriktigt belopp honom påförd, äger han att däri söka rättelse genom besvär hos länsstyrelsen i det län, inom vilket debiteringen skett. Besvären skola ingivas till nämnda myndighet inom natt och år efter det utskylden blivit klaganden avfordrad; dock må klaganden på eget äventyr med posten till länsstyrelsen insända besvären så tidigt, att de inom sagda tid dit inkomma.

Drätselkammaren samt magistraten äga att hos länsstyrelsen göra framställning om rättelse av debiteringen på den grund, att sådan underlåtit eller skett till för lågt belopp. Dylig framställning skall ingivas till länsstyrelsen under kalenderåret näst efter det, vars utskylder debiteringen avser.

Den som hos länsstyrelsen klagat över sin debitering är icke dess mindre pliktig att vid uppbördsstämman gälda det honom påförda utskyldsbeloppet, med honom förbehållen rätt att, därest hans besvär godkännas, få det för mycket erlagda åter med ränta enligt vad särskilt är stadgat.

70 §.

Har efter debiterings- och uppbördslängdens slutliga granskning sådan taxering, som enligt lag bör ligga till grund för skattskyldighet till staden, blivit verkställd, ändrad eller undanröjd, skall magistraten göra därav för-

anledd ändring i debiteringen, utan hinder av att denna enligt vad ovan sägs vunnit laga kraft, och njuter skattskyldig ränta, enligt vad särskilt är stadgat, å vad han äger återbekomma såsom för mycket erlagt.

Förmenar någon, att felaktighet förekommit vid åtgärd av magistraten, som nu sagts, och vidtages ej efter anmälan rättelse av magistraten, äger han att däröver anföra besvär hos länsstyrelsen i den ordning, som sägs i 69 § andra stycket, skolande tiden för besvärs anförande räknas från det han erhållit vetskap om magistratens beslut i anledning av anmälan.

71 §.

Efter uppbördsstämman upprättar drätselkammaren restlängd å de skattskyldiga, som ej vid uppbördsstämman behörigen guldit sin skatt och för vilka ej avkortning eller avskrivning i laga ordning ägt rum. Restlängden skall summerad jämte berättelse, huru uppbörden utfallit, efter uppbördsstämmans slut överlämnas till magistraten.

I stad, där magistraten eller ledamot av magistraten är överexekutor, låter magistraten i vederbörlig ordning indriva och till drätselkammaren redovisa de resterande utskylderna.

I annan stad skall restlängden inom två månader efter uppbördsstämmans slut av magistraten insändas till länsstyrelsen, som om mottagandet utan avgift meddelar drätselkammaren bevis och efter verkställande av erforderliga anteckningar översänder restlängden till utmätningsmannen i orten; och åligger det denne att i vederbörlig ordning indriva och till drätselkammaren redovisa de resterande utskylderna.

Restlängd upprättas enligt formulär, som fastställs av Konungen, och i övrigt i enlighet med de närmare föreskrifter, som meddelas av magistraten.

Vid indrivandet av resterande utskylder uttages därutöver en avgift av tre öre å varje full krona av det oguldna utskyldsbeloppet, dock ej mindre än tjugufem öre. Om användningen av dessa medel stadgas särskilt.

72 §.

Skola efter det debiterings- och uppbördslängden blivit fastställd utskylder påföras skattskyldig, åligger det drätselkammaren att uppföra dessa utskylder i ett tillägg till debiterings- och uppbördslängden samt att upprätta debetsedlar och låta tillstålla de skattskyldiga desamma. Uppbörd av utskylderna förrättas å tid, som bestämmes av drätselkammaren, ej tidigare än trettio dagar efter det debetsedel kommit den skattskyldige till handa. Beträffande utskylder, som nu sagts, skall 71 § äga motsvarande tillämpning.

73 §.

I mom. Avkortning av kommunalutskylder skall verkställas av drätselkammaren:

a) då stadsfullmäktige, allmänna rådstugan, kyrkostämman eller kyrkofullmäktige i laga ordning beslutat efterskänka påförda utskylder eller då,

utan att sådant beslut fattats, rätt att utfå utskylder i följd av ackord i konkurs eller i ackordsförhandling utan konkurs icke längre föreligger, eller

b) då någon efter besvär över taxering eller debitering vunnit nedsättning i eller befrielse från honom påförda utskylder.

Sedan avkortning av kommunalutskylder ägt rum, skola åtgärder för utskyldernas indrivande icke vidare företagas.

2 mom. Avskrivning av kommunalutskylder må beslutas av drätselkammaren:

a) då den skattskyldige saknar utmättningsbara tillgångar till utskyldernas gäldande och införsel i honom tillkommande avlöning, pension eller livränta icke kan äga rum,

b) då upplysning om den skattskyldiges vistelseort icke kunnat vinnas eller den skattskyldige icke kunnat anträffas å ort, där han enligt inhämtade upplysningar antagits uppehålla sig, eller

c) då den skattskyldige vistas å utrikes ort och utsikt att utfå utskylderna på den grund ej förefinnes.

Utan hinder av att avskrivning av kommunalutskylder ägt rum kvarstår den skattskyldiges betalningsskyldighet. I händelse framdeles anledning föreligger till antagande, att de obetalade utskylderna kunna uttagas, skola åtgärder ånyo vidtagas för utskyldernas indrivande och redovisning.

3 mom. Över utskylder, som avkortats eller avskrivits före upprättande av restlängd, skall drätselkammaren upprätta särskild avkortnings- och avskrivningslängd med angivande tillika av avkortnings- eller avskrivningsorsaken.

7 kap. Om underställning och besvär.

74 §.

För att vinna bindande kraft skola stadsfullmäktiges och allmän rådstugas beslut underställas Konungens prövning och fastställelse, då de angå:

a) avhändande eller pantförskrivning av sådan staden tillhörig fastighet, som för något dess gemensamma nytta avseende ändamål tillfallit staden genom gåva eller testamente, ävensom överenskommelse, som medför ändring i någon stadens rättighet till sådan fastighet;

b) upptagande av lån, därunder inbegripet ingående av borgen; dock att underställning icke erfordras, där ej i följd av beslutet sammanlagda beloppet av stadens utan underställning skedda upplåning överstiger skillnaden mellan, å ena sidan, ett belopp motsvarande tio gånger antalet av de skattekoronor och skatteören, varefter kommunalutskylder skolat utgöras för sistförflutna året och, å andra sidan, den summa, som för nämnda år beslutits skola i staden anskaffas genom uttaxering; skolande i sistnämnda summa icke inräknas de belopp, som avse folkskoleväsendet; eller

c) nya eller förhöjda avgifter å den allmänna rörelsen för begagnande av de platser, som anvisats åt densamma, eller de inrättningar, som äro gjorda till dess betjänande.

Beslut, som skall underställas Konungens prövning, skall av magistraten, åtföljt av dess utlåtande, insändas till länsstyrelsen, vilken det åligger att överlämna handlingarna, jämte eget yttrande, till Konungen.

75 §.

Länsstyrelsens godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut, vilka:

a) innefatta av staden upprättade allmänna planer för hushållningen med stadens donationsjord;

b) avse arvode enligt 29 § 3 mom., där beslutet ej allenast innefattar förnyande av dylikt för nästföregående år fattat lagligen gällande beslut; eller

c) avse utgifter, som erfordra uttaxering under längre tid än fem år.

Beslut, som skall underställas länsstyrelsens prövning, bör genom magistraten och åtföljt av dess utlåtande insändas.

Samtliga av staden för ett och samma kalenderår fattade, under b) omnämnda beslut, därå fastställelse erfordras, skola samtidigt och senast under det år besluten avse underställas länsstyrelsens prövning, vid äventyr att beslut, såvida ej särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, icke vinner godkännande. Till ledning vid prövningen av dessa beslut skall tillgång beredas länsstyrelsen till tablå över stadens ekonomiska ställning det år besluten avse.

Underställt beslut skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

Över vägrad fastställelse må stadskommunen föra klagan hos Konungen.

76 §.

Medlem av stadskommun, som ej nöjes åt stadsfullmäktiges eller allmänna rådstugans beslut, äger, där ej annat är särskilt föreskrivet, att söka rättelse däri genom besvär, om beslutet

icke tillkommit i laga ordning,

står i strid mot allmän lag eller författning eller annorledes överskrider deras befogenhet, som fattat beslutet, eller

kränker hans enskilda rätt eller eljest vilar på orättvis grund.

Besvären skola, jämte det överklagade beslutet, ingivas till länsstyrelsen inom tjugu dagar efter den dag, då stadsfullmäktiges protokoll offentligen upplästes eller allmän rådstugas protokoll justerades, dagen då det skedde likväl oräknad. Det åligger klaganden därjämte såväl att vid besvären foga bevis om dagen, då sådan uppläsning eller justering ägde rum, som ock att inom fjorton dagar efter det tiden för besvärens inlämnande utgått till magistraten ingiva diariiu drag över att han besvärat sig.

Försummar klaganden något av vad sålunda föreskrivits, må beslutet gå i verkställighet.

77 §.

Gå besvären ut därpå, att beslutet icke tillkommit i laga ordning eller att det står i strid mot allmän lag eller författning eller annorledes över-

skrider deras befogenhet, som fattat beslutet, äger länsstyrelsen, där besvären finnas böra godkännas, att förbjuda beslutets verkställighet.

Grundas besvären därpå, att klagandens enskilda rätt blivit genom beslutet kränkt, och bliva besvären godkända, gäller rättelsen till förmån för den som klagat, men står beslutet i övrigt fast, utan så är, att det finnes strida mot allmän lag eller författning eller eljest vila på orättvis grund, då länsstyrelsen må förordna om upphävande av beslutet i dess helhet.

78 §.

I länsstyrelsens utslag må, där icke för vissa frågor annorlunda är särskilt stadgat, ändring sökas hos Konungen senast före klockan tolv å trettionde dagen efter det klaganden erhöi del av beslutet, dagen då det skedde likväl oräknad; dock äger menighet, som klagat, tillgodonjuta femton dagar längre besvärstid än nu sagts.

79 §.

För besvärs anförande mot drätselkammarens beslut i sådana mål och ärenden, vilka drätselkammaren på grund av föreskrifter i särskilda författningar har att handlägga, gäller vad i dessa författningar för varje fall finnes stadgat. I övrigt gäller vad i drätselkammarens reglemente är bestämt.

Om magistratens överinseende över drätselkammaren sägs i 47 §.

80 §.

Finner länsstyrelsen vid prövning av besvär eller framställning av drätselkammaren eller magistraten rörande debitering av kommunalskatt, att debitering obehörigen verkställts eller underlåtits eller ej skett till riktigt belopp, äger länsstyrelsen, efter vederbörandes hörande, föreskriva erforderlig rättelse i debiteringen. Jämväl må, om någon av länsstyrelsen befrias från honom i debiterings- och uppbördslängden påförd kommunalskatt på den grund, att annan person bort uppföras till utgörande av densamma, länsstyrelsen, efter vederbörandes hörande, överflytta debiteringen på denne.

3)

Kommunal vallag.

Häri genom förordnas som följer:

1 kap. Allmänna bestämmelser.

1 §.

Val, som avses i denna lag, kallas *kommunalval* och äro val av landstingsmän, kommunalfullmäktige, municipalfullmäktige, stadsfullmäktige och kyrkofullmäktige.

2 §.

Om valkretsar vid val av landstingsmän, kommunalfullmäktige, stadsfullmäktige och kyrkofullmäktige är särskilt stadgat.

2 kap. Om valdistrikt och valförrättare.

3 §.

1 mom. Vid val av *landstingsmän* eller av *kommunalfullmäktige* eller *stadsfullmäktige* skall varje kommun eller del av kommun, som enligt lagen om val till riksdagen utgör valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, bilda ett valdistrikt.

2 mom. Vid val av *municipalfullmäktige* skall varje municipalsamhälle bilda ett valdistrikt. Dock skall, där municipalsamhälle helt sammanfaller med två eller flera valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, varje sådant distrikt utgöra ett valdistrikt jämväl vid val av municipalfullmäktige.

3 mom. Vid val av *kyrkofullmäktige* skall varje församling eller, där församling är för dylikt val delad i valkretsar, varje sådan valkrets bilda ett valdistrikt. Där på grund av bestämmelserna i lagen om val till riksdagen delar av församlingen eller av valkretsen ingå i olika valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, skall dock varje sådan del bilda eget valdistrikt vid val av kyrkofullmäktige. När skäl därtill äro, må länsstyrelsen förordna, att delar av församling eller valkrets, vilka enligt dessa bestämmelser skulle var för sig bilda eget valdistrikt vid val av kyrkofullmäktige, dock skola vid sådant val tillsammans utgöra ett valdistrikt.

4 mom. Beslut om distriktsindelning enligt lagen om val till riksdagen skall, där det icke på anförda besvär undanröjts, träda i tillämpning på landet beträffande kommunalval, som förrättas enligt den under nästföljande år upprättade röstlängden, och i stad å tid, som angives i beslutet.

4 §.

Röstberättigad äger utöva rösträtt allenast vid valförrättning för det valdistrikt, där han är mantalsskriven.

5 §.

Kommunalval förrättas för varje valdistrikt på landet inför den valnämnd, som enligt lagen om val till riksdagen har att förrätta val till riksdagens andra kammare för distriktet, samt i stad inför magistraten eller sådana dess deputerade, som avses i nämnda lag.

I municipalsamhälle, som ej helt sammanfaller med ett eller flera valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, skola dock vid val av municipalfullmäktige municipalstämman ordförande och två av stämman utsedda personer vara valförrättare. Ordet föres av municipalstämman ordförande.

Där valdistrikt vid val av kyrkofullmäktige ej helt sammanfaller med valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, skall val av kyrkofullmäktige förrättas inför valnämnden i det distrikt vid val till andra kammaren, varav det kyrkliga valdistriktet utgör del. Meddelar länsstyrelse beträffande valdistrikt på landet förordnande, som avses i 3 § 3 mom., skall länsstyrelsen tillika förordna, inför vilken valnämnd val av kyrkofullmäktige i det sålunda bildade distriktet skall förrättas.

3 kap. Om röstlängd.

6 §.

Varje år skall röstlängd för kommunalval och kommunala beslut upprättas, på landet och i stad, där magistrat ej finnes, av den tjänsteman, som verkställer debitering av utskylder till kronan, samt i annan stad av magistraten eller, där särskilda tjänstemän äro förordnade för nämnda debitering, av dessa under magistratens inseende.

7 §.

Röstlängd upprättas för varje kommun. Äro i kommun flera valdistrikt vid val av landstingsmän samt kommunalfullmäktige eller stadsfullmäktige, skall längden uppläggas i särskilda delar, en för varje valdistrikt; dock skall, där sådant valdistrikt omfattar två eller flera församlingar eller distrikt vid val av kyrkofullmäktige eller delar av församlingar eller distrikt vid val av kyrkofullmäktige, särskild del uppläggas för varje församling eller kyrkligt valdistrikt eller del därav. Finnes inom kommun eller valdistrikt municipalsamhälle, skall för detta särskild del uppläggas.

Om röstlängd vid ändring i kommunal indelning gäller vad särskilt är stadgat.

8 §.

I röstlängden skola enligt mantalslängden för året upptagas alla inom valdistriktet mantalsskrivna personer, vilka uppnått eller under kalenderåret uppnå en ålder av tjugotre år, med angivande för var och en, huruvida han äger eller saknar rösträtt i avseende å beslut å kommunalstämma eller allmän rådstuga ävensom val av kommunal- eller stadsfullmäktige och landstingsmän.

Envar sådan person, om vilken upplysning ej vinnes, att han den 10 juni brister i något av vad lag stadgar såsom villkor för rösträtt i ena eller andra

avseendet, antecknas i längden såsom röstberättigad; dock skall i fråga om den, som först under kalenderåret uppnått eller uppnår den för rösträtt i visst avseende särskilt föreskrivna åldern, anmärkas, att han icke är i sådant avseende röstberättigad förr än efter utgången av löpande kalenderår.

Där en vid kommunala beslut och val, som i första stycket sägs, röstberättigad person antingen saknar rösträtt å kyrkostämma och vid val av kyrkofullmäktige på den grund, att han är främmande religionsbekännare eller anmält sig till utträde ur svenska kyrkan eller tillhör icke territoriell församling, eller ock saknar rösträtt å municipalstämma och vid val av municipalfullmäktige av det skäl, att han häftar för honom påförda utskylder till municipalsamhället, skall om förhållandet göras anteckning i längden.

Närmare föreskrifter i avseende å röstlängdens upprättande, så ock om skyldighet för myndigheter att lämna erforderliga uppgifter till införande i längden meddelas av Konungen.

9 §.

Senast den 30 juni skall röstlängden vara upprättad och avsänd eller avlämnad på landet till valnämndens ordförande och i stad till magistraten, där ej denna själv verkställt upprättandet.

Envar äger att under behörig tillsyn taga del av röstlängden ävensom göra avskrift därav.

Vad i lagen om val till riksdagen stadgas om röstlängds framläggande till granskning och om kungörelse därom, om underrättelse till person, som i längden upptagits såsom icke röstberättigad, om framställande av anmärkning mot längden och om underrättelse till den, mot vilkens rösträtt anmärkning framställts, om prövning av sådan anmärkning samt om längdens justering ävensom om klagan över valnämndens eller magistratens beslut skall äga motsvarande tillämpning beträffande röstlängd, som avses i detta kapitel.

10 §.

Har mot röstlängd, som blivit i föreskriven ordning framlagd, anmärkning ej förekommit, eller har med anledning av framställd anmärkning beslut givits och rättelse, där sådan ifrågakommer, gjorts i röstlängden, länder längden, i den mån ej enligt andra stycket rättelse skall verkställas, till ovillkorlig efterrättelse, intill dess ny röstlängd på föreskrivet sätt kommit till stånd.

Har på klagan, som förts i samband med besvär över valförrättning eller annan omröstning, röstlängden i någon del förklarats felaktig, skall, sedan beslutet vunnit laga kraft, länsstyrelsen, ändå att felaktigheten ej föranlett omröstningens upphävande, låta i längden införa av förklaringen föranledd rättelse.

4 kap. Om valdag.

11 §.

Val av *landstingsmän* skall förrättas tredje söndagen i september månad eller i stad, där magistraten så besluter, närmast därförut infallande lördag.

Valet må dock utsättas till annan dag under tiden från och med den 13 till och med den 30 september, därest samma år, då valet skall äga rum, på landet av kommunalstämman eller, där kommunalfullmäktige finnas, av dem å ordinarie sammankomst i mars eller april månad och i stad av stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, av allmänna rådstugan å ordinarie sammankomst i maj månad så beslutes med minst två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster. Bestämmes annan valdag än tredje söndagen i september, skall underrättelse därom meddelas länsstyrelsen före juli månads utgång det år, då valet skall äga rum.

12 §.

Val av *kommunalfullmäktige* skall förrättas å söndag under tiden från och med den 13 september till och med den 20 oktober. Valdag bestämmes det år, då valet skall äga rum, av kommunalfullmäktige eller, där sådana ej finnas, av kommunalstämman. Beslut, varigenom valet bestämmes till dagen för landstingsmannaval i valdistriktet, skall fattas före den 15 juli.

I fråga om val av *municipalfullmäktige* skall vad nu är sagt äga motsvarande tillämpning, dock må val av municipalfullmäktige icke förrättas å samma dag som landstingsmannaval för samhället. Där kommunalfullmäktigval i kommun, varav samhället utgör del, icke förrättas å samma dag som landstingsmannaval, må municipalstämman eller, där municipalfullmäktige finnas, dessa besluta, att municipalfullmäktigvalet skall äga rum å samma dag som kommunalfullmäktigvalet.

13 §.

Val av *stadsfullmäktige* skall förrättas under tiden från och med den 13 september till november månads utgång. Valdag bestämmes av magistraten. Val må dock ej förrättas å samma dag som landstingsmannaval för staden, därest icke stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, allmänna rådstugan före den 15 juli det år, då valet skall äga rum, sådant besluter, i vilket fall magistraten har att utsätta valet till den sålunda bestämda dagen.

Beträffande Stockholms stad gäller vad särskilt är stadgat.

14 §.

Val av *kyrkofullmäktige* för församling, som består av enbart landsbygd eller av landsbygd och stad, skall förrättas å söndag under tiden från och med den 13 september till och med den 20 oktober och för annan församling under tiden från och med den 13 september till november månads utgång.

Dag för val av kyrkofullmäktige för församling bestämmes det år, då valet skall äga rum, av kyrkofullmäktige eller, där sådana ej finnas, av kyrkostämman. Skola kyrkofullmäktige väljas både för kyrklig samfällighet, som avses i 1 § i lagen om församlingsstyrelse, och för församling, vilken helt eller delvis ingår i samfälligheten, skall i församlingen eller församlingsdelen val av fullmäktige för samfälligheten äga rum å samma dag som val av fullmäktige för församlingen. I annat fall bestämmes dag för val av fullmäktige för samfällig-

heten av samfällighetens fullmäktige eller, där sådana ej finnas, av samfällighetens kyrkostämma. Skola kyrkofullmäktige väljas både för församling och för skoldistrikt, som utgör del av församlingen, skall för skoldistriktet val av fullmäktige äga rum å samma dag som val av fullmäktige för församlingen. Där val av kyrkofullmäktige för församlingen skall förrättas å samma dag som val av fullmäktige för kyrklig samfällighet, i vilken församlingen helt eller delvis ingår, skall dock val av kyrkofullmäktige för skoldistriktet äga rum å annan dag. Skall val av kyrkofullmäktige för skoldistriktet ej äga rum å samma dag som val av fullmäktige för församlingen, bestämmes dag för val av fullmäktige för skoldistriktet av skoldistriktets fullmäktige eller, där sådana ej finnas, av skoldistriktets kyrkostämma.

Val av kyrkofullmäktige må icke förrättas å dag, då val av landstingsmän, kommunalfullmäktige, municipalfullmäktige eller stadsfullmäktige inom valdistriktet äger rum.

Beträffande församling i Stockholm gäller vad särskilt är stadgat.

15 §.

1 mom. Val av *landstingsmän* må äga rum, förutom å den i 11 § åsyftade dagen, jämväl å dagen närmast efter eller närmast före sagda dag. Beslut härom fattas på landet av kommunalstämman eller, där kommunalfullmäktige finnas, av dem och i stad av magistraten.

2 mom. Val av *kommunalfullmäktige*, *municipalfullmäktige*, *stadsfullmäktige* eller *kyrkofullmäktige* må bestämmas att äga rum å två på varandra följande dagar. I valdistrikt på landet skall endera dagen vara en söndag. Beslut om valets bestämmande till särskilda dagar fattas beträffande val av kommunalfullmäktige av kommunalfullmäktige eller, där sådana ej finnas, av kommunalstämman, beträffande val av municipalfullmäktige av municipalfullmäktige eller, där sådana ej finnas, av municipalstämman, beträffande val av stadsfullmäktige av magistraten, samt beträffande val av kyrkofullmäktige av kyrkofullmäktige eller, där sådana ej finnas, av kyrkostämman.

16 §.

Har val i valdistrikt på landet bestämts att äga rum å särskilda dagar, må valet endera förrättningsdagen äga rum å annan lokal än den sedvanliga, därest valnämnden med hänsyn till samfärdsförhållandena eller andra förhållanden inom valdistriktet prövar det erforderligt.

Utsättes val att endera förrättningsdagen äga rum å annan lokal än den sedvanliga, äger valnämnden jämväl, där förhållandena det påkalla, bestämma, att valförrättningen den senare dagen icke skall företagas förrän å andra dagen efter föregående förrättningsdag, dock att endera förrättningsdagen alltid skall vara en söndag.

Vad i denna paragraf stadgas skall icke äga tillämpning beträffande val i

köping, som bildar särskild kommun, eller i municipalsamhälle, som helt sammanfaller med ett eller flera valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare.

17 §.

Har val bestämts till samma dag som annat val inom valdistriktet, och utsättes endera valet till särskilda dagar, skall, där valen skola förrättas inför samma valförrättare, den sålunda utsträckta tiden tillämpas jämväl i fråga om det andra valet.

18 §.

Väljare är oförhindrad att avgiva sin röst vilken av de för valet utsatta förrättningsdagarna han önskar å den för denna dag bestämda lokalen.

19 §.

Utsättes val av *landstingsmän* till särskilda dagar, skall underrättelse angående vilka dagar valet skall hållas samt å vilken lokal förrättningen skall för varje särskild förrättningsdag äga rum av valnämnden eller magistraten meddelas länsstyrelsen före juli månads utgång det år, då valet skall ske.

5 kap. Om vals kungörande och förrättande.

20 §.

1 mom. När val av *landstingsmän* skall äga rum, låter länsstyrelsen därom i god tid förut utgå kungörelse, som uppläses i kyrkorna och införes i ortstidningar. I kungörelsen skall antalet av dem som skola väljas inom varje valkrets angivas samt, särskilt för varje valdistrikt, dagen och tiderna för valet ävensom valstället noggrant utsättas.

2 mom. Om val av *kommunalfullmäktige, municipalfullmäktige* eller *stadfullmäktige* skall i den beträffande kommunalstämma eller allmän rådstuga föreskrivna ordningen kungörelse utfärdas: i stad av magistraten, beträffande val av municipalfullmäktige i municipalsamhälle, som ej helt sammanfaller med ett eller flera valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, av municipalstämmans ordförande samt i övriga fall av valnämndens ordförande. I kungörelsen skall antalet av dem som skola väljas angivas samt, särskilt för varje valdistrikt, dagen och tiderna för valet ävensom valstället noggrant utsättas.

3 mom. Om val av *kyrkofullmäktige* skall i den för kyrkostämma föreskrivna ordningen kungörelse utfärdas: i stad av magistraten samt på landet av valnämndens ordförande. I kungörelsen skall antalet av dem som skola väljas angivas samt, särskilt för varje valdistrikt, dagen och tiderna för valet ävensom valstället noggrant utsättas.

4 mom. Har val utsatts till särskilda dagar, skall i kungörelsen angående valet tydligt angivas, vilka dagar valet skall hållas samt å vilken lokal förrättningen skall för varje särskild förrättningsdag äga rum. I kungörelsen skall ock meddelas vad i 18 § är sagt.

5 mom. I fråga om Stockholms stad gäller vad särskilt är stadgat om kallelse till val av stadsfullmäktige och kyrkofullmäktige.

21 §.

Val äger rum inför öppna dörrar. Ej må därvid tal hållas eller tryckta eller skrivna upprop till de väljande tillåtas inom vallokalen.

Det åligger de närvarande att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som valförrättaren för ordningens upprätthållande och valförrättningens behöriga fortgång finner skäl meddela. Uppstår oordning, som valförrättaren ej kan avstyra, äger han att avbryta förrättningen.

I vallokal skall exemplar av denna lag finnas anslaget.

22 §.

1 mom. Val skall fortgå minst två timmar före klockan tre eftermiddagen samt å landet minst två timmar efter klockan fem eftermiddagen och i stad minst två timmar efter klockan sju eftermiddagen. Där högmässogudstjänst å valdagen hålles i den församling, till vilken valdistriktet hör, skall uppehåll göras för den tid gudstjänsten pågår. Vad nu är stadgat gäller, där val hålles å särskilda dagar, med avseende å varje förrättningsdag.

Vallokal och valtider för varje valdistrikt bestämmas i stad av magistraten och på landet av valnämnden eller i fall, som avses i 5 § andra stycket, av municipalstämman ordförande. Om beslut beträffande vallokal och valtider vid landstingsmannaval skall underrättelse meddelas länsstyrelsen före juli månads utgång det år, då valet skall äga rum.

2 mom. Där kommunalval förrättas å samma dag och inför samma valförrättare som annat sådant val eller val av elektor för utseende av ledamöter av riksdagens första kammare, skola valen förrättas i samband, så att tillfälle beredes väljare, som äger utöva rösträtt vid båda valen, att samtidigt avgiva sina röster. Om sammanräkning av de vid de särskilda valen avgivna rösterna skall verkställas av olika myndigheter, skall särskilt exemplar av röstlängden användas vid vardera valet.

23 §.

Val är omedelbart och sker med slutna sedlar. Därvid skola begagnas valsedlar av vitt papper utan kännetecken. Nederst å valsedels framsida må vara såsom valbeteckning anbragt en av beteckningarna »landstingsmannaval», »kommunalfullmäktigval», »municipalfullmäktigval», »stadsfullmäktigval», »kyrkofullmäktigval för församlingen», »kyrkofullmäktigval för samfälligheten» eller »kyrkofullmäktigval för skoldistriktet» eller annan beteckning i ord för ifrågavarande val. Ovanför namnen skall å valsedel utsättas partibeteckning (partinamn eller annan beteckning i ord för viss grupp av väljare eller för viss meningsriktning). Ovanför partibeteckningen må förekomma en kartellbeteckning (beteckning i ord för två eller flera vid valet samverkande partier) och mellan partibeteckningen och namnen en fraktionsbeteckning (beteckning i ord för viss grupp av väljare eller viss meningsriktning inom partiet).

Valsedel bör innehålla tydlig uppgift å den eller de utseddans namn, titel eller yrke och hemvist, så ock den beteckning i övrigt, som kan vara nödig för att fullt otvetydigt utmärka, vem eller vilka åsyftas.

Är något namn å valsedel överstruket, eller framgår med avseende å något där förekommande namn ej fullt otvetydigt, vem därmed åsyftas, eller upptager valsedel namn å någon, som ej är valbar, anses sådant namn såsom obefintligt. Äro å valsedel eller särskild del därav upptagna flera namn, än enligt 24 § är medgivet, anses det eller de sista, övertaliga namnen såsom obefintliga.

24 §.

Valsedel skall upptaga namnen antingen i en följd, det ena under det andra, eller ock på sätt formulär 1 vid denna lag utvisar.

I förra fallet må namnen å valsedeln vara högst dubbelt så många som det antal landstingsmän eller fullmäktige valet avser, dock må, där endast en landstingsman skall utses, valsedel innehålla tre namn. Namnen gälla själva landstingsmänna- eller fullmäktigvalet, samt, i den mån de icke därvid tagas i anspråk, val av suppleanter för landstingsmän eller av efterträdare för fullmäktige.

I senare fallet må å sedelns vänstra sida upptagas högst två namn utöver det antal landstingsmän eller fullmäktige valet avser. Dessa namn skola uppföras vart för sig i de särskilda rummen och gälla själva landstingsmänna- eller fullmäktigvalet samt, i den mån namnen icke därvid tagas i anspråk, val av suppleanter eller efterträdare. För suppleantvalet eller efterträdarvalet må dessutom i motsvarande rum å sedelns högra sida uppföras högst två namn för vart och ett av de för själva landstingsmänna- eller fullmäktigvalet upptagna namnen. Upptager rum å sedelns högra sida två namn, skola de förekomma det ena under det andra. För val av suppleant eller efterträdare särskilt upptaget namn, som saknar motsvarande namn för själva landstingsmänna- eller fullmäktigvalet, anses såsom obefintligt.

25 §.

Ogill är valsedel:

- till vilken använts annat än vitt papper;
- å vilken finnes något kännetecken, som uppenbarligen blivit med avsikt där anbragt;
- vilken upptager valbeteckning å annat ställe än nederst å framsidan;
- vilken saknar partibeteckning;
- vilken upptager parti-, kartell- eller fraktionsbeteckning å annat ställe än ovanför namnen;
- vilken upptager flera än tre beteckningar ovanför namnen; eller
- vilken icke upptager något giltigt namn.

Har vid val, vilket förrättats i samband med annat val, avgivits sedel, försedd med valbeteckning för det senare valet, skall detta icke föranleda att sedeln ogillas.

Finns i ett valkuvert, som avlämnats vid val förrättat i samband med annat val, två valsedlar, av vilka den ena är försedd med valbeteckning för det förra valet och den andra för det senare valet, skall endast sedeln med valbeteckning för det val, varvid valkuvertet avgivits, räknas.

Finns i ett valkuvert två likalydande valsedlar, skall allenast en sedel räknas.

Finns i annat fall än nu sagts i ett valkuvert två valsedlar, eller finnas i ett valkuvert flera än två valsedlar, äro de alla ogilla. Där i valkuvert finnes jämte valsedel annat än sådan sedel, är valsedeln ogill.

26 §.

Vid valförrättning skola kuvert av ogenomskinligt papper, lika till storlek och beskaffenhet, tillhandahållas väljarna för det ändamål, varom förmäles i 27 §. Till varje väljare utlämnas ett valkuvert. Å valkuvert skall vara tydligt anbragt valbeteckning för valet. Innan valkuvert utlämnas, skall, där förfarande, som avses i 34 § 2 mom., ej kommer att äga rum, å kuvertet intryckas en stämpel utvisande valdistriktet. Blanketter till valsedlar skola jämväl tillhandahållas i vallokalen.

Omedelbart före röstningens början skall ordföranden visa de närvarande, att valurnan är tom.

27 §.

Väljarna äga avgiva sina röster i den tur de anmäla sig hos valförrättaren.

I vallokalen skola till lämpligt antal finnas avskilda platser, avsedda att möjliggöra för envar att med valhemlighetens bevarande inlägga sin valsedel i kuvertet. För sådant ändamål skola dessa platser vara inrättade med skärmar eller dylikt, dock så anordnat, att för såväl valförrättaren som allmänheten är synligt, när en plats är upptagen; och åligger det valförrättaren att vaka över att väljares förehavande därstädes ej kan av någon iakttagas. Efter det väljaren vid någon av omförmälda särskilda platser inlagt sin valsedel i kuvertet och tillslutit detsamma, har han att utan dröjsmål personligen överlämna det till ordföranden. Sedan denne förvissat sig, att den, som avlämnar valkuvertet, är i röstlängden upptagen såsom röstberättigad, ävensom tillsett, att kuvertet är försett med vederbörlig valbeteckning samt, där så är föreskrivet, behörigen stämplat men eljest på utsidan omärkt, nedlägger ordföranden kuvertet i valurnan, i sammanhang varmed i röstlängden vid väljarens namn göres anteckning, att rösträtten utövats. Valkuvert, som saknar vederbörlig valbeteckning eller stämpel, eller som är å utsidan märkt med annat kännetecken, skall ej mottagas.

Väljare, som på grund av kroppsligt fel är oförmögen att i föreskriven ordning avgiva sin röst, äger att till biträde vid röstningen anlita den han själv därtill utser.

28 §.

Äro äkta makar båda röstberättigade, må den ena av dem ingiva valsedel genom andra maken. Vill väljare begagna dylik rätt, skall valsedelsförsändelse

anordnas tidigast fjorton dagar före dagen för valets början. Valsedelsförsändelse skall anses vara anordnad den dag, då det i 29 § omförmälda vittnesintyget underskrives.

29 §.

För valsedelsförsändelse, som avses i 28 §, skall användas ett innerkuvert och ett ytterkuvert, vilka tillhandahållas genom kommunens eller församlingens försorg. Ej må för ändamålet annat kuvert brukas. Om beskaffenheten av kuvert och om väljarens rätt att kostnadsfritt erhålla kuvert sägs i 60 §.

Väljaren skall själv frivilligt inlägga sin valsedel i innerkuvertet och tillsluta detta samt i närvaro av ett ojävigt vittne inlägga innerkuvertet i ytterkuvertet, vilket omedelbart därpå tillslutes av väljaren. En å ytterkuvertet anbragt förklaring att sålunda tillgått skall därefter av väljaren egenhändigt undertecknas. Vid namnet tecknas uppgift å det valdistrikt väljaren vid tiden för valet tillhör och hans hemvist inom valdistriktet.

Vittnet intygar å ytterkuvertet, med angivande av dag och ort för intygets meddelande, att väljaren egenhändigt undertecknat nämnda förklaring.

30 §.

Äkta make, som vill avgiva valsedel för andra maken, avlämnar vid valförrättningen till ordföranden valsedelsförsändelse, varom sägs i 28 och 29 §§. Finnes, att båda makarna äro röstberättigade, att ytterkuvertet är sådant, som avses i 29 §, samt att därå äro tecknade förklaring av väljaren och vittnesintyg i behörigt skick, och förekommer ej skäligen anledning, att ytterkuvertet blivit efter tillslutandet öppnat, bryter ordföranden ytterkuvertet; i annat fall skall det ej mottagas.

Sedan ordföranden därefter tillsett, att innerkuvertet är sådant, som avses i 29 §, samt att det är tillslutet och utan annat märke än i 60 § omförmäld ändamålsbeteckning, stämplas detsamma, där så i 26 § är föreskrivet, och nedlägges i valurnan, i sammanhang varmed i röstlängden vid väljarens namn göres anteckning, att rösträtten utövats.

Är innerkuvertet ej sådant, som avses i 29 §, eller ej tillslutet eller finnes å dess utsida annat märke än ändamålsbeteckningen, skall det ej mottagas.

31 §.

Ej må någon i annan ordning än nu är sagd utöva sin rösträtt; dock skall om rätt att i visst fall ingiva valsedel till den myndighet, som har att verkställa sammanräkning av de vid valet avgivna rösterna, gälla vad i 6 kap. stadgas.

32 §.

Då uppehåll i valförrättningen sker, skall valurnan omsorgsfullt förseglas under minst två närvarandes sigill samt därefter sättas i säkert förvar; och bör, innan förseglingen vid förrättningens fortsättande borttages, valförrättaren inför öppna dörrar förvissa sig, att sigillen äro obrutna.

De väljare, som, då uppehåll för gudstjänst eller eljest göres i valförrättningen eller då valförrättningen skall sluta, äro tillstädes i vallokalen eller, om utrymme där saknas, å anvisad plats därintill men ej då hunnit deltaga i valet, äga rätt att i den tur de anmäla sig avlämna sina valsedlar.

33 §.

1 mom. När alla, som vid det för valförrättnings slut fastställda klockslaget äga tillträde till valet, avlämnat sina valsedlar, förklarar ordföranden röstningen avslutad.

2 mom. Omedelbart därefter upptagas valkuverten ur valurnan och räknas öppnade. I det protokoll, som i överensstämmelse med särskilda av Konungen fastställda formulär och i formulären givna anvisningar skall föras vid förrättningen, antecknas antalet valkuvert. Jämväl räknas och upptages i protokollet antalet av de personer, som enligt anteckningarna i röstlängden deltagit i valet. Därefter tillkännagivas såväl antalet valkuvert som antalet av nyssnämnda personer. Där särskilda val förrättas å samma dag inför samma valförrättare, skall dessutom anteckning om detta förhållande göras i protokollet för vartdera valet.

3 mom. Sedan dessa åtgärder vidtagits, inläggas valkuverten, där förfarande, enligt 34 § icke kommer att äga rum, i ett eller flera hållfasta omslag, som omsorgsfullt förseglas under minst två närvarandes sigill och förses med påskrift angivande valet. De sålunda åsatta sigillen skola därefter avtryckas å protokollet. Därjämte skall i protokollet antecknas antalet omslag, vari valkuverten inlagts. Omslagen jämte protokollet skola därefter läggas i säkert förvar. Efter det valprotokollet upplästs och dess riktighet bekräftats av ordföranden och två av de närvarande, avslutas förrättningen.

4 mom. Då val förrättas å särskilda dagar, skall vad i 1—3 mom. är föreskrivet äga motsvarande tillämpning beträffande varje förrättningsdag. Å annan förrättningsdag än den sista skola, även om förfarande enligt 34 § kommer att äga rum, vidtagas de i 3 mom. omförmälda åtgärder, därvid omslagen jämväl skola förses med påskrift angivande förrättningsdagen.

34 §.

1 mom. Där magistrat jämlikt 42 § har att verkställa sammanräkning av de avgivna rösterna samt fråga ej är om val av landstingsmän för valkrets omfattande två eller flera städer, må sammanräkningen verkställas omedelbart efter vidtagande av de i 33 § 2 mom. omförmälda åtgärderna. Härvid skall i tillämpliga delar gälla vad i 7 kap. stadgas.

2 mom. Vid val av landstingsmän, för vilket sammanräkning ej omedelbart verkställs jämlikt 1 mom., så ock vid val av kommunalfullmäktige och municipalfullmäktige ävensom av kyrkofullmäktige för församling, som består av enbart landsbygd eller av landsbygd och stad, skola följande åtgärder vidtagas.

a) Sedan i 33 § 2 mom. föreskrivna åtgärder vidtagits, öppnas valkuverten

och uttages innehållet. Innan så sker, skall, där valet förrättats å särskilda dagar, ordföranden hava inför öppna dörrar förvissat sig, att de sigill, som åsatts de i 33 § 3 mom. omförmälda omslagen, överensstämma med de å protokollet avtryckta och äro obrutna, ävensom uttagit valkuverten ur omslagen, i samband varmed kuverten skola hava räknats.

b) Befinnes därvid ett valkuvert vara tomt eller dess innehåll utgöras av annat än en valsedel skall, efter det att i senare fallet innehållet återinlagts, valkuvertet inläggas i ett annat kuvert, som tillslutes. Antalet sålunda tillslutna kuvert räknas, varefter kuverten inläggas i ett eller flera omslag. Å varje omslag antecknas, att detsamma innehåller dylika kuvert ävensom dessas antal.

c) Förekommer anledning antaga, att valsedel, som utgjort ett valkuverts enda innehåll, är ogill, lägges sedeln åsido. Antalet sålunda åsidolagda valsedlar räknas, varefter sedlarna inläggas i ett eller flera omslag. Å varje omslag antecknas, att detsamma innehåller dylika valsedlar, ävensom dessas antal.

d) De valsedlar, vilka icke enligt bestämmelserna under b) och c) återinlagts i sina valkuvert eller lagts åsido, ordnas i grupper sålunda, att sedlar, vilka äro likalydande med avseende å väljarbeteckning (kartell-, parti- och fraktionsbeteckning), sammanföras i en grupp. Antalet valsedlar i varje grupp räknas, varefter sedlarna i varje grupp för sig inläggas i ett eller flera omslag. Å varje omslag antecknas de inneliggande valsedlarnas väljarbeteckning samt antal.

e) De omslag, varom i detta moment förmäles, skola, utöver ovan föreskrivna anteckningar, förses med anteckning, utvisande valdistriktet, där förrättningen äger rum. Omslagen skola vara av hållfast beskaffenhet samt omsorgsfullt förseglas under minst två närvarandes sigill, vilka sigill avtryckas å protokollet.

f) I protokollet skall, utöver vad i 33 § 2 mom. sagts, ytterligare antecknas:

1) antalet valkuvert, vilka enligt bestämmelserna i b) inneslutits i andra kuvert, jämte antalet omslag, vari dessa kuvert inlagts;

2) antalet valsedlar, vilka enligt bestämmelserna i c) lagts åsido, jämte antalet omslag, vari dessa sedlar inlagts;

3) antalet valsedlar i varje sådan grupp, som omförmäles i d), samt gruppens väljarbeteckning jämte antalet omslag, vari gruppens sedlar inlagts;

g) Förrättningen bör utan avbrott bringas till slut. Därest särskilda skäl föranleda avbrott, må förrättningen icke avbrytas i annan ordning än att, sedan de i 33 § 2 mom. föreskrivna åtgärderna vidtagits, verkställandet av de i a)—f) här ovan föreskrivna åtgärderna i sin helhet uppskjutes, dock icke längre än till påföljande dag. Innan förrättningen sålunda avbrytes, skall tid för densammes fortsättande tillkännagivas; och skola valkuverten inläggas i omslag, vilka förseglas under minst två närvarandes sigill. Dessa omslag jämte andra till valet hörande handlingar skola därefter läggas i säkert förvar; och förrättningen må ej ånyo företagas, innan valförrättaren inför öppna dörrar förvissat sig, att de åsatta sigillena äro obrutna.

h) Sedan de i a)—f) här ovan föreskrivna åtgärderna vidtagits samt valprotokollet uppläst och dess riktighet bekräftats av ordföranden och två av de närvarande, avslutas valförrättningen. Skall röstsammanräkningen verkställas av annan än valförrättaren, åligger det denne att ofördröjligen till den myndighet, som har att verkställa sammanräkningen, insända dels de förseglade omslag, som avses i detta moment, dels valprotokollet eller, där val förrättats å särskilda dagar, samtliga protokoll för valet, dels ock röstlängden. Sker insändandet med posten, skall försändelsen assureras. Då sådant insändande ej skall äga rum, skola omslagen jämte protokollet läggas i säkert förvar.

3 mom. Vid val av stadsfullmäktige samt av kyrkofullmäktige för stadsförsamling äger magistraten besluta, att de i 2 mom. omförmälda åtgärderna skola vidtagas.

6 kap. Om rätt för väljare att i vissa fall ingiva valsedel till den myndighet, som har att verkställa röstsammanräkning.

35 §.

Väljare, som tillhör någon av nedanstående yrkes- eller tjänstegrupper, må i den ordning i detta kapitel föreskrives avgiva valsedel genom försändelse omedelbart till den myndighet, som har att verkställa sammanräkning av de vid valet avgivna rösterna. Denna rätt må dock ej utövas i annat fall än då, enligt vad vid tiden för försändelsens anordnande kan tagas för visst, hinder för väljarens personliga inställelse vid valförrättningen möter på grund därav, att yrkets eller tjänstens utövning betingar hans vistande utom valdistriktet vid den tidpunkt, då röstningen äger rum.

Hindret skall styrkas på sätt i 39 § stadgas.

Den rätt nu är sagd tillkommer:

- a) den som utövar militärtjänst;
- b) den som utövar sjömansyrket eller såsom deltagare för egen eller annans räkning i fiske i öppen sjö eller i annan egenskap tillhör besättning eller annan personal å fartyg;
- c) den som tillhör personalen vid svensk beskickning eller svenskt konsulat;
- d) den som tillhör personalen vid statens järnvägar eller vid enskilt järnvägsföretag eller vid postverket, tullverket eller lots- eller fyrväsendet.

Rätt att avgiva valsedel genom försändelse, som nu nämnts, tillkommer jämväl äkta make till den som tillhör personalen vid svensk beskickning eller svenskt konsulat, där vid tiden för försändelsens anordnande kan tagas för visst, att hinder för väljarens personliga inställelse vid valförrättningen möter på grund därav, att väljaren är bosatt å makens tjänsteort.

36 §.

Valsedelsförsändelse må ej anordnas tidigare än trettio dagar före den dag, då valet skall börja, och ej heller senare än dagen för röstningens avslutande. Valsedelsförsändelse skall anses vara anordnad den dag, då det i 39 § omförmälda vittnesintyget underskrives.

Valsedelsförsändelse skall hava inkommit till myndighet, som har att verkställa röstsammanräkningen, före sammanräkningens början och ej senare än dagen efter den, då röstningen avslutades.

37 §.

1 mom. Vid anordnande av valsedelsförsändelse skall väljaren anlita ojävigt vittne.

Vistas väljaren inom riket, skall såsom vittne anlitas på landet ordförande eller ledamot i valnämnd eller i kommunalnämnd samt i stad tjänsteman, som förordnas av magistraten.

Vistas väljaren utom riket, skall såsom vittne anlitas svensk konsul eller ock, där väljaren tillhör besättning eller annan personal å svenskt fartyg, dettas befälhavare eller, i händelse av förfall för denne, hans närmaste man.

De personer, som nämnts i detta moment, äro pliktiga att, när de därom anmodas, tillhandagå väljaren såsom nu är sagt.

I fråga om viss grupp av väljare äger Konungen förordna, vilka personer ytterligare må anlitas såsom vittne.

2 mom. Är väljaren ej personligen känd för vittnet, åligger det honom att styrka sin identitet antingen genom intygande av trovärdig person eller ock medelst prästbevis, debetsedel, arbets- eller sjöfartsbok eller annan tillfyllestgörande handling.

38 §.

För valsedelsförsändelse skall användas ett innerkuvert med vidhängande blankett och ett ytterkuvert, vilka tillhandahållas utom riket genom statsverkets och inom riket genom kommunens eller församlingens försorg. Ej må för ändamålet annat kuvert brukas. Om beskaffenheten av kuvert och om väljarens rätt att kostnadsfritt erhålla kuvert sägs i 60 §.

39 §.

Väljaren skall i enrum inlägga sin valsedel i innerkuvertet och tillsluta detta.

Därefter skall i vittnets närvaro å den innerkuvertet vidhängande blanketten tecknas noggrann upplysning angående de av väljarens yrke eller tjänst förorsakade omständigheter, som hindra hans personliga närvaro vid valförrättningen, ävensom förklaring, att han frivilligt och i enrum inlagt sin valsedel i kuvertet och själv tillslutit detta. Vad sålunda tecknats å blanketten skall egenhändigt underskrivas av väljaren. Tillika skola å blanketten angivas yrke eller tjänsteställning, valdistrikt, som väljaren vid tiden för valet tillhör, och hans hemvist inom valdistriktet, så ock de omständigheter i övrigt, angående vilka Konungen föreskriver, att uppgift härvid skall meddelas.

Vittnet skall å blanketten vitsorda de omständigheter, vilka av väljaren angivits såsom förfallogrund, och intyga, att väljaren egenhändigt skrivit sitt namn å blanketten, såsom ovan sagts, samt att han omedelbart dessförinnan befunnit sig i enrum, ävensom angiva dag och ort för intygets meddelande.

Innerkuvertet med vidhängande blankett skall av väljaren i vittnets när-

varo inläggas i ytterkuvertet. Detta tillslutes och adresseras till den myndighet, som har att verkställa sammanräkning av de vid valet avgivna rösterna. En å ytterkuvertet anbragt uppgift, att det innehåller väljarens valedel, skall dessförinnan egenhändigt underskrivas av väljaren. Tillika anges det valdistrikt väljaren tillhör och hans hemvist inom distriktet. Därefter skall försändelsen av väljaren personligen överlämnas till nyssnämnda myndighet eller genom posten eller annorledes tillställas samma myndighet. Överlämnas försändelsen åt posten, skall den rekommenderas. Vittne, som enligt 37 § har skyldighet att på sätt där sägs tillhandagå väljare, åligger ock att, då särskild anhållan därom framställes, ombesörja försändelsens postbefordran mot gottgörelse för postavgifter.

40 §.

Då valedelsförsändelse ankommit till myndighet, som har att verkställa röstsammanräkningen, skall anteckning därom, med uppgift å dagen för ankomsten, ske i bok, som upplagts för ändamålet. Försändelserna förvaras under lås.

41 §.

Närmare föreskrifter för tillämpning av stadgandena i 37 och 39 §§ meddelas av Konungen.

7 kap. Om rösternas sammanräknande och valets avslutande.

42 §.

Sammanräkning av de vid kommunalval avgivna rösterna verkställs vid val av *landstingsmän*

för valkrets, som består av enbart landsbygd eller av landsbygd och stad, av länsstyrelsen;

för stad, som bildar egen valkrets, av magistraten; och

för annan stadsvalkrets av magistraten i den folkrikaste staden;

vid val av *kommunalfullmäktige* och *municipalfullmäktige* av länsstyrelsen;

vid val av *stadsfullmäktige* av magistraten; samt

vid val av *kyrkofullmäktige*

för församling, som består av enbart landsbygd eller av landsbygd och stad, av länsstyrelsen; och

för stadsförsamling av magistraten.

43 §.

Sammanräkning verkställs vid offentlig förrättning, som skall påbörjas vid val av stadsfullmäktige ävensom av kyrkofullmäktige för stadsförsamling inom sju dagar, vid val av landstingsmän i stadsvalkrets inom fyra dagar från valförrättningarnas avslutande och i annat fall så snart omständigheterna medgiva det.

Där sammanräkningen verkställs av länsstyrelsen, skall om förrättningen utfärdas särskild kungörelse med uppgift i förekommande fall å den ordningsföljd, vari sammanräkningen, därest hinder icke möter, kommer att företagas

för olika val; sådan särskild kungörelse skall senast sex dagar före förrättningens början införas i en eller flera av ortens mest spridda tidningar.

Där sammanräkningen verkställles av magistrat och ej äger rum omedelbart efter röstningens avslutande, skall tid och ställe för sammanräkningen sist dagen därförut kungöras i en eller flera av ortens mest spridda tidningar.

Det åligger den myndighet, som har att verkställa sammanräkningen, att i god tid före förrättningen tillse, att valprotokoll, röstlängd och omslag, som avses i 33 § 3 mom. eller 34 § 2 mom., inkommit från samtliga de valdistrikt, vilkas röster skola sammanräknas, samt att, där så ej skett, från försumlig valförrättare infordra vad som felas. Myndigheten verkställer även förberedande granskning av nämnda handlingar och inskaffar, där dessa härvid befinnas icke vara i behörigt skick, på lämpligt sätt de upplysningar rörande anledningen härtill, vilka prövas erforderliga.

44 §.

1 mom. Å utsatt tid och ställe verkställles sammanräkningen inför öppna dörrar. Valprotokollen uppläsas och granskas, och sigillen å omslagen jämföras med de sigill, som äro avtryckta å protokollen. Förekommer därvid ej skälig anledning, att omslag blivit efter tillslutningen öppnat, brytes förseglingen. I annat fall lämnas omslaget orubbat, och de däri inneslutna valsedlarna inverka ej på valet.

2 mom. Hava valsedelsförsändelser ankommit, räknas desamma och antalet jämföres med den över sådana försändelser förda boken. Därefter brytas försändelsernas ytterkuvert. Har försändelse ankommit senare än i 36 § är sagt eller är ytterkuvertet ej sådant eller ej försett med sådan påskrift, som föreskrives i 38 och 39 §§, eller förekommer skälig anledning, att ytterkuvert efter tillslutandet blivit öppnat, lämnas kuvertet obrutet och är däri innesluten valsedel utan verkan på valet. Sedan övriga ytterkuvert brutits, granskas innerkuverten med vidfästade blanketter. Finnas därvid flera kuvert härröra från samma väljare, äro de alla ogilla och läggas orubbade åsido.

I övrigt skall tillses:

att den som avgivit valsedelsförsändelsen är i röstlängden upptagen såsom röstberättigad och icke har inför valförrättare utövat sin rösträtt,

att han jämlikt 35 § är behörig att avgiva valsedelsförsändelse,

att valsedelsförsändelsen anordnats inom tid, som stadgas i 36 §, och i enlighet med föreskrifterna i 37—39 §§, samt

att innerkuvertet är utan annat märke än ändamålsbeteckningen.

Brister något i nu nämnda hänseenden, lägges innerkuvertet orubbat åsido såsom ogillt. I annat fall avskiljes blanketten, i sammanhang varmed i röstlängden vid väljarens namn antecknas, att rösträtten utövats. Därefter blandas de godkända innerkuverten med varandra.

3 mom. Sedan de i 1 och 2 mom. föreskrivna åtgärderna vidtagits, uttagas valsedlarna ur de godkända innerkuverten och ur de inför valförrättarna avgivna valkuverten. De sålunda uttagna valsedlarna jämte, där förfarande som

avses i 34 § 2 mom. ägt rum, de från valförrättarna insända valsedlarna granskas, varefter myndigheten prövar valsedlarnas giltighet och meddelar de beslut, som föranledas av valsedlarna och protokollen, med hänsyn jämväl till enligt vad ovan är sagt inhämtade upplysningar.

45 §.

För rösternas sammanräknande ordnas valsedlarna efter väljarbeteckning (kartell-, parti- och fraktionsbeteckning) sålunda, att valsedlar med samma första beteckning sammanföras i särskilda grupper, här nedan benämnda A-grupper.

Förekomma inom A-grupp valsedlar med en andra beteckning, ordnas A-gruppens sedlar efter sådan beteckning i särskilda grupper, här nedan benämnda B-grupper. Till A-gruppen hörande sedlar med endast en beteckning bilda en särskild B-grupp.

Förekomma inom B-grupp valsedlar med en tredje beteckning, ordnas B-gruppens sedlar efter sådan beteckning i särskilda grupper, här nedan benämnda C-grupper. Till B-gruppen hörande sedlar med endast två beteckningar bilda en särskild C-grupp.

46 §.

1 mom. a) För varje C-grupp bestämes i erforderlig utsträckning genom särskilda sammanräkningar ordning mellan de namn å C-gruppens valsedlar, vilka ej avse allenast val av suppleant eller efterträdare. Vid varje sammanräkning gäller valsedel allenast för ett namn.

b) Vid första sammanräkningen gäller valsedel för det namn, som står först å sedeln. C-gruppens valsedlar ordnas i namngrupper så, att sedlar med samma första namn bilda en namngrupp.

Valsedlarna inom varje namngrupp räknas, och deras antal utgör namngruppens rösttal. Samma tal är också jämförelsetal för det namn, som står först på namngruppens valsedlar.

Det namn, vars jämförelsetal är störst, erhåller första platsen i ordningen.

c) Vid varje följande sammanräkning gäller valsedel för det namn, vilket, bortsett från namn, som redan erhållit plats i ordningen, står främst å sedeln.

Den eller de namngrupper, vilkas valsedlar vid närmast föregående sammanräkning gällde för det namn, som erhöll plats i ordningen, upplösas, och nämnda valsedlar ordnas i nya namngrupper så, att sedlar, som vid den pågående sammanräkningen gälla för ett och samma namn, bilda en namngrupp; däremot bibehållas övriga befintliga namngrupper oförändrade. Valsedlarna inom varje nybildad namngrupp räknas, och deras antal utgör namngruppens rösttal.

För de namn, för vilka finnas gällande valsedlar, beräknas rösttal och jämförelsetal.

Rösttalet för ett namn är lika med rösttalet eller sammanlagda rösttalet för den eller de namngrupper, vilkas valsedlar gälla för namnet. Jämförelsetalet för ett namn är lika med dess rösttal, där icke namngrupp av valsedlar, som

gälla för namnet, deltagit i besättandet av förut utdelad plats. Har så skett, erhålles namnets jämförelsetal genom att dela dess rösttal med namngruppens platstal, ökat med 1, eller om flera namngrupper av valsedlar, som gälla för namnet, deltagit i besättandet av förut utdelad plats, med dessa namngrupper sammanlagda platstal, ökat med 1. Platstalet för en namngrupp motsvarar den del, namngruppen tagit i besättandet av plats eller platser, som förut utdelats, och beräknas sålunda, att namngruppens rösttal delas med största jämförelsetalet vid sammanräkningen närmast före namngruppens bildande. Bråktal, som uppkommer vid delning, beräknas i decimaler, två till antalet; höjning av den sista decimalsiffran må ej äga rum.

Det namn, vars jämförelsetal är störst, erhåller plats i ordningen.

2 mom. För varje B-grupp bestämes i erforderlig utsträckning genom särskilda sammanräkningar ordning mellan de namn å B-gruppens valsedlar, vilka ej avse allenast val av suppleant eller efterträdare. Därvid anses namnen å varje C-grupps valsedlar förekomma i den jämlikt 1 mom. bestämda ordningen och tillämpas i övrigt de i nämnda moment angivna grunderna.

3 mom. För varje A-grupp bestämes i erforderlig utsträckning genom särskilda sammanräkningar ordning mellan de namn å A-gruppens valsedlar, vilka ej avse allenast val av suppleant eller efterträdare. Därvid anses namnen å varje B-grupps valsedlar förekomma i den jämlikt 2 mom. bestämda ordningen och tillämpas i övrigt de i 1 mom. angivna grunderna.

4 mom. Skola genom valet två eller flera platser besättas, fördelas de mellan de olika A-grupperna sålunda, att platserna, en efter annan, tilldelas den A-grupp, som för varje gång uppvisar det största av nedan angivna jämförelsetal. Plats, som blivit en A-grupp tilldelad, besättes genast så, att A-gruppens första plats tillerkännes den, vilkens namn är det första i ordningen inom A-gruppen, A-gruppens andra plats den, som bär andra namnet i ordningen, A-gruppens tredje plats den, som bär tredje namnet i ordningen, och så vidare efter samma grund, ändå att den, som är berättigad till platsen, redan fått sig tillerkänd plats från en eller flera andra A-grupper.

Jämförelsetalet är lika med A-gruppens rösttal, så länge A-gruppen ännu icke fått sig någon plats tilldelad. Därefter beräknas jämförelsetalet för varje gång så, att A-gruppens rösttal delas med det tal, som motsvarar antalet av A-gruppen tilldelade platser, ökat med 1. Har samma person erhållit platser från två A-grupper, skall dock, vid beräkning av det antal platser, som utdelats, vardera platsen anses blott såsom en halv plats; har någon erhållit platser från tre A-grupper, anses varje sådan plats såsom en tredjedels plats; och så vidare efter samma grund.

Har en A-grupp redan fått sig tilldelad plats så många gånger, som motsvarar de å A-gruppens valsedlar upptagna namn, vilka ej avse allenast val av suppleant eller efterträdare, skall den uteslutas från vidare jämförelse.

5 mom. Skall blott en plats besättas, tillfaller platsen den, vilkens namn står främst i ordningen inom den A-grupp, som, enligt vad i 4 mom. sägs, har största jämförelsetalet.

6 mom. Mellan lika rösttal eller jämförelsetal skall, där så erfordras, skiljas genom lottning.

47 §.

Sedan val av *landstingsmän* avslutats, skola suppleanter utses sålunda, att för varje landstingsman inom den A-grupp, för vilken han blivit vald, företagas så många, dock minst två, nya sammanräkningar, som A-gruppen erhållit platser. Har landstingsman fått sig tillerkänd plats från flera A-grupper, anses han vald för den A-grupp, från vilken plats först tilldelades honom.

Vid varje sammanräkning tages hänsyn blott till de valsedlar, vilka upptaga landstingsmannens namn och på grund därav gällde för detta namn vid den sammanräkning, då namnet tilldelades plats i ordningen inom A-gruppen. Varje valsedel gäller såsom hel röst. Med iakttagande av att namn å någon, som blivit genom valet utsedd till landstingsman eller till suppleant för den landstingsman sammanräkningen avser, anses såsom obefintligt, skall röstvärdet tillgodoräknas det namn, som står främst av de för den ifrågavarande landstingsmannen särskilt upptagna suppleantnamnen eller, om sådant namn ej finnes, det namn för själva landstingsmannavalet, som står främst å sedeln, eller, om ej heller sådant namn finnes, det namn som står främst bland samtliga suppleantnamnen å valsedeln. Den som erhållit högsta rösttalet är vald till suppleant för den landstingsman sammanräkningen avser. Mellan lika rösttal skall skiljas genom lottning.

De för varje särskild landstingsman valda suppleanterna intaga plats i den ordning, i vilken de blivit utsedda.

48 §.

Hava vid valet landstingsmän eller fullmäktige icke blivit till föreskrivet antal utsedda, anställes ofördröjligen nytt val för utseende av det felande antalet och, vid val av landstingsmän, jämväl av suppleanter. Äro landstingsmän men ej suppleanter valda till erforderligt antal, skall vid valet bero.

49 §.

1 mom. Vid rösternas sammanräknande användas blanketter och föres protokoll i överensstämmelse med formulär, som fastställts av Konungen, och i formulären givna anvisningar.

2 mom. Kan förrättningen icke på en dag bringas till slut eller finnes eljest nödigt att uppskjuta eller avbryta densamma, skola alla valsedlar inläggas i omslag, vilka förseglas under minst två närvarandes sigill. Dessa omslag jämte andra till valet hörande handlingar skola därefter läggas i säkert förvar; och förrättningen må ej ånyo företagas, innan den myndighet, som har att verkställa sammanräkningen, inför öppna dörrar förvissat sig, att de åsatta sigillen äro obrutna.

3 mom. Samtliga valsedlar vid varje val inläggas, de godkända och de underkända särskilt, i omslag, vilka, innan förrättningen avslutas, förses med minst två närvarandes sigill. De sålunda inlagda valsedlarna skola förvaras,

vid val av landstingsmän till dess valet vunnit laga kraft eller, i händelse av besvär, dessa blivit avgjorda, samt vid annat val intill utgången av den tid, för vilken valet gäller.

50 §.

Valets utgång kungöres omedelbart genom uppläsning av det vid förrättningen förda protokollet. Med protokollets uppläsning är valet avslutat, varefter inkomna röstlängder återställas till vederbörande.

51 §.

Efter röstsammanräkning för val av *landstingsmän* åligger det länsstyrelsen eller magistrat, som verkställt sammanräkning, att översända avskrift av protokollet över förrättningen till landstingets expedition samt att utan avgift skyndsamt låta tillställa var och en landstingsman och suppleant ett utdrag av detsamma i vad det rör honom, gällande detta protokollsutdrag såsom fullmakt för den valde. Magistraten skall ock inom tre dagar efter röstsammanräkningen till länsstyrelsen insända utdrag av protokollet över förrättningen, upptagande de personers namn och boningsort, som blivit utsedda till landstingsmän och suppleanter, med angivande tillika av den ordning, i vilken de för varje särskild landstingsman valda suppleanterna blivit utsedda.

Länsstyrelsen låter i länskungörelserna meddela underrättelse om samtliga valens utgång.

52 §.

1 mom. Avgår *landstingsman* under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, inkallas enligt vad särskilt är stadgat till ordinarie landstingsman den suppleant, som enligt den mellan suppleanterna bestämda ordningen bör i stället inträda.

2 mom. Avgår *fullmäktig* före den bestämda tjänstgöringstidens utgång, skall på fullmäktiges anmälan ny sammanräkning företagas. Sammanräkningen verkställs vid offentlig förrättning, som skall påbörjas så snart omständigheterna medgiva det.

Den nya sammanräkningen äger rum inom den A-grupp, för vilken den avgångne blivit vald. Blev den avgångne vald för flera A-grupper, skall sammanräkningen ske inom den A-grupp, från vilken plats först tilldelades honom. Vid den nya sammanräkningen tages hänsyn blott till de valsedlar, vilka upptaga den avgångnes namn och på grund därav gällde för detta namn vid den sammanräkning, då namnet tilldelades plats i ordningen inom A-gruppen. Varje valsedel gäller såsom hel röst.

Röstvärdet skall, med iakttagande att namn å någon, som blivit genom valet utsedd till fullmäktig, anses såsom obefintligt, tillgodoräknas det namn, som står främst bland de för den avgångne fullmäktigen särskilt upptagna efterträdarnamnen eller, om sådant namn ej finnes, det namn för själva fullmäktigvalet, som står främst å sedeln, eller, om ej heller sådant namn finnes, det namn, som står främst bland samtliga efterträdarnamnen å sedeln. Den

som erhållit högsta rösttalet inträder såsom fullmäktig i den avgångnes ställe. Mellan lika rösttal skiljer lotten.

Efter sammanräkningens avslutande skola valsedlarna åter inläggas under försegling.

53 §.

Avgår jämväl enligt 52 § utsedd landstingsman eller fullmäktig före utgången av den tid, för vilken han blivit utsedd, förfares på enahanda sätt, som i nämnda paragraf är sagt; och skall vid ny sammanräkning för utseende av fullmäktig hänsyn såsom förut tagas blott till de valsedlar, vilka upptaga den först avgångnes namn och på grund därav gällde för detta namn vid den sammanräkning, då namnet tilldelades plats i ordningen inom A-gruppen.

54 §.

Vid sammanräkning, som avses i 52 § 2 mom. eller 53 §, föres protokoll i överensstämmelse med formulär, som fastställts av Konungen, och i formulären givna anvisningar. Protokollet skall upptaga de föreliggande omständigheterna samt vem på grund därav skall inträda i den avgångnes ställe. Valets utgång kungöres omedelbart genom uppläsning av nämnda protokoll. Med protokollets uppläsning är förrättningen avslutad.

55 §.

Finnes icke någon, som enligt de i 52 eller 53 § givna bestämmelserna kan inträda i stället för avgången landstingsman eller fullmäktig, skall platsen stå obesatt intill utgången av den tid, för vilken den avgångne varit vald.

56 §.

Är någon missnöjd med val, må han däröver anföra besvär hos Konungen; och skall han, vid förlust av talan, sist inom trettio dagar efter den dag, då valet avslutats, ingiva sina till Konungen ställda besvär till länsstyrelsen, som genom kungörelse, vilken införes i en eller flera av ortens mest spridda tidningar, utsätter viss kort tid, inom vilken förklaring över besvären må avlämnas till länsstyrelsen, varjämte länsstyrelsen, om sammanräkningen verkstälts av magistrat, från denna infortrar de avgivna valsedlarna samt övriga handlingar rörande valet. Sedan den för förklarings avgivande bestämda tiden tilländagått, har länsstyrelsen att ofördröjligen insända besvären jämte de förklaringar, som inkommit, ävensom protokoll över valet, valsedlarna och övriga handlingar rörande valet till vederbörande statsdepartement för att i regeringsrätten skyndsamt föredragas och avgöras.

Skiljes den valde från uppdraget, skall länsstyrelsen ofördröjligen underättas därom. Länsstyrelsen, som där fråga är om val av landstingsmän låter sådan underrättelse införas i länskungörelserna, vidtager, om icke i följd av besvären öfver valet annan person förklarats vara vald, för inkallande till ordinarie landstingsman av närmast i ordningen varande suppleant eller för förnyad

sammanräkning den åtgärd, som av beslutet över besvären må föranledas. Har hela valet upphävts, förordnar länsstyrelsen om ofördröjligt företagande av nytt val för den tid, som avsetts med det upphävda valet, eller för den återstående delen därav, samt om tid och ställe för valet.

Vid nytt val gäller i övrigt vad om allmänt val är föreskrivet.

Vad i denna paragraf är stadgat skall äga motsvarande tillämpning i fråga om förrättning för ny röstsammanräkning.

8 kap. Särskilda bestämmelser.

57 §.

I ärenden rörande val är det envar tillåtet att, under iakttagande av behörig tid och ordning, på eget äventyr till myndighet insända handlingar i betalt brev med posten.

Om valsedelsförsändelse gäller vad i 39 § är stadgat.

58 §.

Infaller å söndag eller annan allmän helgdag tid, då åtgärd för talans fullföljande eller bevarande sist bör företagas, må åtgärden vidtagas å nästa söckendag.

59 §.

Valnämnden eller magistraten åligger ombesörja, att de anordningar, som avses i 27 §, ordentligen verkställas.

Kostnaden för kungörande, som åligger valnämndens ordförande eller magistrat, samt utgifter för stämplor, valkuvert och de i 33 och 34 §§ omnämnda omslagen skola gäldas vid val av kyrkofullmäktige av församlingen och i övriga fall av kommunen, vilken jämväl har att tillhandahålla lämpliga vallokaler och bestrida kostnaden för de anordningar, som avses i 27 §.

60 §.

1 mom. Innerkuvert och ytterkuvert till valsedelsförsändelse skola vara av ogenomskinligt papper och försedda med ändamålsbeteckning samt, vad vart och ett val angår, lika till storlek och beskaffenhet.

Formulär till innerkuvert och ytterkuvert samt till blankett, som skall vidhänga innerkuvert, ävensom till ändamålsbeteckning, förklaring, uppgift och vittnesintyg fastställas av Konungen.

2 mom. Väljare äger att av person, vilken jämlikt 37 § må anlitas såsom vittne vid anordnande av valsedelsförsändelse, på begäran utan avgift erhålla kuvert till sådan försändelse.

3 mom. För valdistrikt på landet har ordföranden i valnämnden och för stad magistraten ej mindre att i god tid före varje val på lämpligt sätt lämna väljarna underrättelse om de personers namn och adresser, vilka inom valdistriktet eller staden må enligt 37 § anlitas såsom vittnen vid anordnande av valsedelsförsändelser och av vilka väljarna äga erhålla kuvert till sådan försändelse, än även att tillse, att erforderliga kuvert i god tid före valet finnas tillgängliga

hos nämnda personer. Kommun eller församling äger att från länsstyrelsen på rekvisition mot ersättning bekomma dylika kuvert.

Kuvert till valsedelsförsändelse, som avses i 6 kap., skola i god tid före valet vara tillgängliga jämväl hos de personer, vilka vid sådan försändelses anordnande må anlitas såsom vittne av väljare utom riket. Dessa kuvert tillhandahållas på statsverkets bekostnad.

61 §.

I fråga om val av municipalfullmäktige skall vad i 59 och 60 §§ är stadgat om kommun äga motsvarande tillämpning å municipalsamhället, och skola de i dessa paragrafer givna bestämmelserna om ordförande i valnämnd, såvitt angår municipalsamhälle, som ej helt sammanfaller med ett eller flera valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, äga motsvarande tillämpning å municipalstämmans ordförande.

62 §.

De i denna lag givna bestämmelserna om församling skola, i den mån ej annat är föreskrivet, i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande kyrklig samfällighet eller skoldistrikt, som avses i 1 § i lagen om församlingsstyrelse.

Erfordras särskilda föreskrifter om tillämpning av denna lag med avseende å kyrklig samfällighet eller skoldistrikt, som i första stycket sägs, meddelas sådana föreskrifter av Konungen.

63 §.

Vad i denna lag stadgas i avseende å magistrat skall i stad, där magistrat ej finnes, gälla om den för staden tillsatta styrelsen.

Formulär 1.

Formulär till valsedel, som avses i 24 § sista stycket i kommunala vallagen

Plats för kartellbeteckning.	
Plats för partibeteckning.	
Plats för fraktionsbeteckning.	
Plats för valbeteckning.	

Valsedelns storlek och antal rum å sedeln må lämpas efter behovet.

Vänstra sidan är avsedd för landstingsmänna- eller fullmäktignamn och suppleant- eller efterträdarnamn; högra sidan är avsedd för *särskilda* suppleant- eller efterträdarnamn.

Såsom valbeteckning må nederst å valsedelns framsida vara anbragt en av beteckningarna »Landstingsmannaval», »Kommunalfullmäktigval», »Municipalfullmäktigval», »Stadsfullmäktigval», »Kyrkofullmäktigval för församlingen», »Kyrkofullmäktigval för samfälligheten» eller »Kyrkofullmäktigval för skoldistriktet» eller annan beteckning i ord för ifrågasvarande val.

4)

Lag om proportionellt valsätt vid val inom landsting, å kommunalstämman m. m.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Skall enligt gällande föreskrifter annat val inom landsting än riksdagsmannaval eller ock val å kommunalstämman, municipalstämman, allmän rådstuga eller kyrkostämman eller inom kommunalfullmäktige, municipalfullmäktige, stadsfullmäktige eller kyrkofullmäktige vara proportionellt, skola därvid de i denna lag givna bestämmelserna lända till efterrättelse.

2 §.

Vid valet utses av och bland de i valet deltagande erforderligt antal personer att vid valförrättningen biträda ordföranden.

Där ordföranden med avseende å befarad tidsutdräkt eller av annan anledning finner det nödigt, äger han att, sedan valsedlarna avlämnats och innan sammankomsten upplöses, utsätta annan dag för valförrättningens fortsättande och avslutande. Då så sker, skola av och bland de i valet deltagande utses minst två personer att såsom vittnen närvara vid den fortsatta valförrättningen, och skall valurnan, i vilken de avlämnade valsedlarna förvaras, omsorgsfullt förseglas under minst två närvarandes sigill samt därefter sättas i säkert förvar. Innan förseglingen vid förrättningens fortsättande borttages, skall ordföranden i vittnenas närvaro förvissa sig, att sigillerna äro obrutna. Särskild kungörelse om dag för valförrättningens fortsättande erfordras ej.

3 §.

Val skall förrättas med valsedlar, å vilka före namnen utsatts partibeteckning (partinamn eller annan beteckning i ord för viss grupp av de väljande eller för viss meningsriktning), men vilka i övrigt äro omärkta.

Namnen skola å valsedeln uppföras i en följd, det ena under det andra.

Valsedlarna skola för att bliva gällande vara enkla och slutna. Sedel må ej upptaga flere men väl färre namn än det antal personer valet avser.

Är något namn å valsedel överstruket, eller framgår med avseende å något där förekommande namn ej fullt otvetydigt, vem därmed åsyftas, eller upptager valsedel namn å någon, som ej är valbar, anses sådant namn såsom obefintligt. Äro å valsedel upptagna flere namn än vad ovan är medgivet, anses det eller de sista, övertaliga namnen som obefintliga.

4 §.

De avgivna valsedlarna skola ordnas i grupper, så att sedlar med samma partibeteckning bilda en grupp.

Inom varje grupp skall, till den utsträckning, som erfordras för utseende av det antal personer valet avser, bestämmas ordning mellan namnen å gruppens valsedlar. Härvid iakttages:

a) Upptaga valsedlar till antal av mera än hälften av hela antalet valsedlar inom gruppen (gruppens rösttal) samma första namn, blir detta namn det första i ordningen; upptaga valsedlar, som hava samma första namn och utgöra mera än två tredjedelar av gruppens rösttal, jämväl samma andra namn, blir detta namn det andra i ordningen; upptaga valsedlar, som hava samma första och samma andra namn samt utgöra mera än tre fjärdedelar av gruppens rösttal, jämväl samma tredje namn, blir detta namn det tredje i ordningen; och så vidare efter samma grunder.

b) I den mån ordningen inom gruppen icke kan enligt nyss angivna grunder bestämmas, skola särskilda sammanräkningar av namnens rösttal verkställas. Vid varje sådan sammanräkning gäller valsedel såsom hel röst, där icke något av sedelns namn erhållit rum i ordningen. Annan valsedel gäller såsom halv röst, där ett av sedelns namn erhållit rum i ordningen; såsom tredjedels röst, där två av namnen uppförts i ordningen; såsom fjärdedels röst, där tre av namnen uppförts i ordningen; och så vidare efter samma grund. För varje gång kommer det namn närmast i ordningen, som erhållit högsta rösttalet.

Till protokollet antecknas för varje grupp dess rösttal samt, där de under a) angivna grunderna tillämpats, antalet av de valsedlar, som upptaga samma första namn eller samma första och andra namn, och så vidare, men eljest, för varje särskild sammanräkning, röstvärdet för de olika valsedlarna och det rösttal, som uträknats för varje namn.

5 §.

1 mom. Skola två eller flera platser besättas, fördelas de mellan de olika valsedelsgrupperna sålunda, att platserna, en efter annan, tilldelas den grupp, vilken för varje gång uppvisar det största av nedan angivna jämförelsetal. Plats, som blivit en grupp tilldelad, besättes genast så, att gruppens första plats tillerkännes den, vars namn är det första i ordningen inom gruppen, gruppens andra plats den, som bär andra namnet i ordningen, gruppens tredje plats den, som bär tredje namnet i ordningen, och så vidare efter samma grund, ändå att den, som är berättigad till platsen, redan fått sig tillerkänd plats från en eller flera andra grupper.

Jämförelsetalet är lika med gruppens rösttal, så länge gruppen ännu icke fått sig någon plats tilldelad. Därefter beräknas jämförelsetalet för varje gång så, att gruppens rösttal delas med det tal, som motsvarar antalet av gruppen tilldelade platser, ökat med 1. Har samma person erhållit platser från två grupper, skall dock vid beräkning av det antal platser, som utdelats, vardera platsen anses blott såsom en halv plats; har någon erhållit platser från tre grupper, anses varje sådan plats såsom en tredjedels plats; och så vidare efter samma grund.

Har en grupp redan fått sig tilldelad plats så många gånger, som motsvarar antalet namn å gruppens valsedlar, är den utesluten från vidare jämförelse.

2 mom. Skall blott en plats besättas, tillfaller platsen den, vars namn står främst i ordningen inom den grupp, som har största rösttalet.

6 §.

Mellan lika rösttal eller jämförelsetal skall, där så erfordras, skiljas genom lottning.

7 §.

Vid val av suppleanter skall vad här ovan är stadgat i fråga om val av ledamöter äga motsvarande tillämpning.

8 §.

Den ordning, vari suppleanter böra inkallas till tjänstgöring i stället för ledamot, skall bestämmas enligt följande regler:

- a) Suppleant, utsedd från grupp med samma partibeteckning som den grupp, från vilken ledamoten blivit vald, har företräde framför övriga suppleanter, och av dessa har den företräde, som utsetts från grupp med högre rösttal.
- b) Av suppleanter från samma grupp har den företräde, vars namn blivit tidigare uppfört i den jämlikt 4 § bestämda ordningen inom gruppen.

Den ledamot eller suppleant, som fått sig tillerkänd plats från två eller flera grupper, anses vald för den grupp, från vilken plats först tilldelats honom.

5)

**Lag om ändring i vissa delar av förordningen den 23 maj 1862 (nr 33)
om kommunalstyrelse i Stockholm.**

Härigenom förordnas, att § 5 mom. 3—5, § 6 mom. 2 andra och fjärde styckena, § 8 mom. 3 samt §§ 10—14 i förordningen den 23 maj 1862 om kommunalstyrelse i Stockholm skola upphöra att gälla ävensom att § 5 mom. 2, § 8 mom. 2 och § 45 i samma förordning skola, § 45 i nedan angivna del, erhålla följande ändrade lydelse:

§ 5.

Mom. 2. Om upprättande av röstlängd och om röstlängdens bindande verkan stadgas i kommunala vallagen.

§ 8.

Mom. 2. Om valdistrikt samt om vals förrättande och avslutande så ock om förfarandet, när stadsfullmäktig avgår före den bestämda tjänstgöringstidens utgång, stadgas i kommunala vallagen.

§ 45.

Sedan i — — — kronan verkställa.

De utskylder till staden, vilka icke blivit inom föreskriven tid erlagda, låter vederbörande uppbördsman i laga ordning uttaga. Vid indrivandet av sådana medel må därutöver hos den restskyldige såsom ersättning för utsökningskostnaden uttagas tre öre å varje krona av de resterande utskyldernas belopp, dock ej mindre än tjugufem öre, vilken ersättning, då indrivningen sker i Stockholm, skall ingå till stadskassan, men eljest tillfalla den, som verkställer indrivningen.

6)

Lag om ändrad lydelse av 5, 7—15, 32 samt 58 §§ i lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting.

Härigenom förordnas, att 5, 7—15, 32 samt 58 §§ i lagen den 20 juni 1924 om landsting skola, 5 och 58 §§ i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

5 §.

Rätt att — — — års ålder.

Om upprättande av röstlängd och om röstlängdens bindande verkan stadgas i kommunala vallagen.

7 §.

Landstingsmän jämte suppleanter väljas med de undantag, som i 13 § andra stycket och 14 § tredje stycket omförmälas, för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter det, då valet skett.

Landstingsman och suppleant, som utsetts vid val jämlikt nyss åberopade bestämmelser i 13 och 14 §§, skola tjänstgöra från och med den 1 januari året efter det, då valet skett, och till utgången av tjänstgöringstiden för övriga landstingsmän och suppleanter.

Rörande upphörande i vissa fall tidigare än ovan sägs av uppdrag att vara landstingsman eller suppleant stadgas i 13 § tredje stycket och 14 § fjärde stycket.

8 §.

1 mom. För val av landstingsmän indelas landstingsområdet i valkretsar. För varje valkrets utses, oavsett dess folkmängd, en landstingsman och därutöver efter folkmängden en landstingsman för varje fullt tal av 5,000.

2 mom. Vid landstingsområdes indelning i valkretsar skall med undantag, varom nedan i denna paragraf och i 9 § förmäles, iakttagas, att för varje valkrets komma att utses minst 5, högst 9 landstingsmän.

Stad, vars folkmängd utgör minst 15,000, bildar en valkrets.

Stad med mindre folkmängd än 15,000 förenas med annan stad eller andra städer eller med angränsande landsbygd till en valkrets. I valkrets, som utgöres endast av städer, skall folkmängden uppgå till minst 15,000. Delar av samma stad må icke ingå i olika valkretsar.

Valkrets bestående av stad och landsbygd bör icke utan synnerliga skäl bildas.

Vid valkretsindelningen iakttages i övrigt, att området för annan valkrets än den, i vilken två eller flera städer ingå, skall kunna omslutas med en sammanhängande gränslinje, samt att delningen i vad angår landsbygden verkställas, där så lämpligen kan ske, efter domsaga, tingslag eller härad, men eljest efter kommuner. Med tingslag förstås sådan del av domsaga, som utgör egen domkrets.

9 §.

Där med iakttagande av de i 8 § 2 mom. givna bestämmelser bildande av valkrets på sätt i nämnda moment stadgas medför synnerlig olägenhet, må område med mindre invånarantal, än i samma moment sägs, utgöra valkrets. Sådan valkrets skall dock, om landsbygd däri ingår, hava en folkmängd av minst 10,000 samt i vad angår landsbygden utgöras av domsaga eller av ett eller flera tingslag eller härad.

10 §.

Därest det antal landstingsmän, som med tillämpning av de i 8 och 9 §§ meddelade föreskrifter bör utses inom ett landstingsområde, icke uppgår till tjugu, skall såsom grund för rättigheten att efter folkmängden välja landstingsmän bestämmas lägre tal än det uti 8 § 1 mom. angivna, på det att landstingsmännens antal för hela landstingsområdet må uppgå till minst tjugu; och skall, med tillämpning av häremot svarande reduktion av folkmängdssiffrorna, i övrigt gälla vad i 8 § 2 mom. och 9 § är stadgat.

11 §.

Indelningen i valkretsar jämte det antal landstingsmän, som skall för varje valkrets utses, fastställas efter de i 8—10 §§ angivna grunder av landstinget. Förslag till omförmälda indelning skall till landstinget avgivas av länsstyrelsen, sedan landstingsrådets kommuner beretts tillfälle att yttra sig.

För landsting, som enligt 2 § första stycket nybildats, skall efter förslag av länsstyrelsen indelning, varom i denna paragraf förmäles, fastställas av det äldre landstinget vid dess sista lagtima möte.

12 §.

Varda de förhållanden, vilka legat till grund för den fastställda indelningen, så ändrade, att jämkning däri till följd av stadgandena i 8—10 §§ påkallas, eller finnes eljest sådan jämkning nödig, äger landstinget, på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande, verkställa jämkningen; och skall, där ej sådant fall är för handen, som i 13 § första stycket och 14 § andra stycket avses, jämkningen ske året innan val av landstingsmän nästa gång äger rum.

13 §.

Om genom stads inträde i landsting eller genom ändring i den territoriella indelningen landstingsområde utvidgas, äger nästa lagtima landsting, på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande, verkställa den jämkning i valkretsindelningen, som därav må föranledas.

Om folkmängden i det område, varmed landstingsområdet utvidgats, uppgår minst till tal, som enligt 8 eller 10 § berättigar till att utse en landstingsman, eller om det antal landstingsmän, som efter sådan jämkning, som i nästföregående stycke sägs, skall utses för den eller de av jämkningen berörda valkretsar, är högre än det antal landstingsmän, som före jämkningen utsetts för den eller de äldre valkretsar, jämkningen omfattat, skall

å den för landstingsmannaval stadgade tid året efter det jämkningen verkstälts val företagas inom den eller de valkretsar, som må hava vid jämkningen nybildats av det överförda området eller del därav eller ock eljest berörts av jämkningen, ändå att val av landstingsmän därstädes eljest icke det året skulle äga rum.

Därest val på grund av bestämmelserna i nästföregående stycke företages, äga de landstingsmän och suppleanter, som före jämkningen utsetts för den eller de äldre valkretsar, jämkningen omfattat, icke med sina befattningar fortfara längre än till början av tjänstgöringstiden för de vid berörda val utsedda landstingsmän och suppleanter.

I fall, som i första stycket avses, skall det förslag till jämkning i valkretsindelning, som av länsstyrelsen avgives, tillika innehålla uppgift å de val, som med anledning av jämkningen skola enligt andra stycket företagas, ävensom å de landstingsmän och suppleanter, för vilka enligt tredje stycket tjänstgöringstiden inskränkes.

14 §.

Utträder stad ur landsting eller upphör på grund av ändring i den territoriella indelningen område, som bildar egen valkrets, att deltaga i visst landsting, äga de för staden eller valkretsen utsedda landstingsmän och suppleanter icke fortfara med sina befattningar.

Om genom ändring i den territoriella indelningen område, som utgör del av en eller flera valkretsar, upphör att deltaga i visst landsting, äger nästa lagtima landsting, på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande, verkställa den jämkning i valkretsindelningen, som därav må föransledas.

Om folkmängden i område, som upphört att deltaga i visst landsting, uppgår minst till tal, som enligt 8 eller 10 § berättigar till att utse en landstingsman, eller om det antal landstingsmän, som efter sådan jämkning, som i nästföregående stycke sägs, skall utses för den eller de av jämkningen berörda valkretsar, är lägre än det antal landstingsmän, som före jämkningen utsetts för den eller de äldre valkretsar, jämkningen omfattat, skall å den för landstingsmannaval stadgade tid året efter det jämkningen verkstälts val företagas inom den eller de valkretsar, som berörts av jämkningen, ändå att val av landstingsmän därstädes eljest icke det året skulle äga rum.

Därest val på grund av bestämmelserna i nästföregående stycke företages, äga de landstingsmän och suppleanter, som före jämkningen utsetts för den eller de äldre valkretsar, jämkningen omfattat, icke med sina befattningar fortfara längre än till början av tjänstgöringstiden för de vid berörda val utsedda landstingsmän och suppleanter.

I fall, som i andra stycket avses, skall det förslag till jämkning i valkretsindelning, som av länsstyrelsen avgives, tillika innehålla uppgift å de val, som med anledning av jämkningen skola enligt tredje stycket företagas, ävensom å de landstingsmän och suppleanter, för vilka enligt fjärde stycket tjänstgöringstiden inskränkes.

15 §.

Om valdistrikt och valdag samt vals kungörande, förrättande och avslutande stadgas i kommunala vallagen.

32 §.

Val av ledamöter och suppleanter i landstingets förvaltningsutskott samt av personer för beredning, varom förmäles i 31 och 42 §§, så ock av revisorer och revisorssuppleanter, som avses i 53 §, skall, där två eller flera personer skola utses, vara proportionellt, därest det begäres av minst så många väljande, som motsvara det tal, vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas med siffran för det antal personer valet avser, ökad med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val är särskilt stadgat.

58 §.

Medlem av — — — hållas tillgängliga.

Över landstingets beslut, som i 11—14 §§ avses, må ej klagas.

7)

**Lag om ändrad lydelse av vissa paragrafer i lagen den 13 juni 1919
(nr 293) om ordning och villkor för ändring i kommunal
och ecklesiastik indelning.**

Häri genom förordnas, att 18, 19, 22, 38, 40, 42, 43 och 45 §§ i lagen den 13 juni 1919 om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning skola, 18 § i nedan angivna del, erhålla följande ändrade lydelse:

18 §.

Är nybildad — — — ävensom kommunalnämnd.

Är nybildad kommun stad, som i 44 § 2 mom. lagen om kommunalstyrelse i stad avses, skall Konungens befallningshavande inom samma tid förordna kommunalborgmästare, vilken har att ofördröjligen hålla allmän rådstuga för val av kommunalrådmän.

Skall i — — — av indelningsändringen.

19 §.

I landskommun eller köping, som ändras eller nybildas, må med uppgörande av utgifts- och inkomstförslag för första året efter indelningsändringens ikraftträdande anstå utöver den i 62 § lagen om kommunalstyrelse på landet stadgade tid, dock att utgifts- och inkomststatens bestämmande skall ske inom november månads utgång.

22 §.

Konungen må efter därom gjord framställning bestämma beloppet av den upplåning, som av nybildad kommun må beslutas utan underställning, intill dess de i 79 § lagen om kommunalstyrelse på landet och 74 § lagen om kommunalstyrelse i stad i sådant hänseende meddelade bestämmelser kunna tillämpas.

38 §.

Vid ändring i församlingsindelning äge stadgandena i 13 och 14 §§ motsvarande tillämpning i fråga om utövanheten av församlings beslutanderätt.

40 §.

Skall ny församling bildas, åligge det domkapitlet att så fort ske kan under året innan indelningsändringen träder i kraft och sist före den 1 oktober förordna präst att föra ordet i församlingens kyrkoråd ävensom att hålla kyrkostämman eller sammanträde med kyrkofullmäktige för val av ordförande och vice ordförande samt kyrkoråd och skolråd.

I nybildad församling må under året innan indelningsändringen träder i kraft fullmäktige och befattningshavare i församlingen utses oberoende av eljest gällande bestämmelser om tid för dylikt val; och skall i fråga om beräk-

nandet av deras tjänstgöringstid så anses, som om denna börjat först med ingången av nästföljande året.

Fullmäktige skola omedelbart efter valet övertaga handhavandet av dem tillkommande uppgifter; och skola jämväl befattningshavare, som utses före den nya församlingsindelningens ikraftträdande, genast träda i utövning av sina befattningar med befogenhet att vidtaga sådana åtgärder, som erfordras i anledning av indelningsändringen.

42 §.

Stadgandet i 22 § skall hava motsvarande tillämpning i fråga om församling, intill dess den i 66 § lagen om församlingsstyrelse meddelade bestämmelsen om lån, som må beslutas utan underställning, kan tillämpas.

43 §.

Stadgandet i 23 § äge motsvarande tillämpning angående beslut i församling.

45 §.

Vad i denna lag är stadgat angående församling gälle i tillämpliga delar skoldistrikt, vars angelägenheter handläggas å kyrkostämma eller av kyrkofullmäktige, ändå att dess område icke sammanfaller med församlingens område.

8)

**Lag om införande av lagarna om kommunalstyrelse på landet
och i stad m. m.**

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Från och med den 1 januari 1931 skola, med iakttagande av vad i denna lag stadgas, följande nu antagna lagar lända till efterrättelse:

lagen om kommunalstyrelse på landet;

lagen om kommunalstyrelse i stad;

kommunala vallagen i vad den avser andra val än val av kyrkofullmäktige;

lagen om proportionellt valsätt vid val inom landsting, å kommunalstämma m. m. i vad den avser andra val än val å kyrkostämma och inom kyrkofullmäktige;

lagen om ändring i vissa delar av förordningen den 23 maj 1862 (nr 33) om kommunalstyrelse i Stockholm;

lagen om ändrad lydelse av 5, 7—15, 32 samt 58 §§ i lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting;

lagen om ändrad lydelse av vissa paragrafer i lagen den 13 juni 1919 (nr 293) om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning, i vad den avser ändring i 18, 19 och 22 §§ i sistnämnda lag.

2 §.

Genom de nya lagarna upphävas följande förordningar, stadga och lagar: förordningen den 21 mars 1862 (nr 13) om kommunalstyrelse på landet;

förordningen den 21 mars 1862 (nr 14) om kommunalstyrelse i stad;

stadgan den 13 juni 1913 (nr 79) om proportionellt valsätt vid vissa val inom landsting och stadsfullmäktige m. m. i vad den avser andra val än val å kyrkostämma;

lagen den 30 juni 1920 (nr 392) om rätt för vissa väljare att utan inställelse inför valförrättare avgiva valsedel vid vissa kommunala val samt om behandling av valsedelsförsändelse;

lagen den 20 maj 1921 (nr 252) med vissa föreskrifter i fråga om val av kommunal-, municipal- och stadsfullmäktige samt av landstingsmän;

tillika med alla de särskilda stadganden, vilka innefatta ändring av vad sålunda upphävda författningar innehålla eller tillägg därtill;

så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot de nya lagarnas bestämmelser.

3 §.

Beträffande de allmänna val av landstingsmän, kommunalfullmäktige, municipalfullmäktige och stadsfullmäktige, som skola förrättas under år 1930, skola de nya bestämmelserna äga tillämpning, dock skall i avseende å dessa

val i stället för föreskrifterna i 15 och 16 §§ i kommunala vallagen gälla vad i lagen den 20 maj 1921 med vissa föreskrifter i fråga om val av kommunal-, municipal- och stadsfullmäktige samt av landstingsmän stadgas om vals ut sättande till olika dagar och om vals förrättande å olika lokaler.

Revisorer för granskning av kommuns förvaltning under år 1931 samt suppleanter för dem skola med tillämpning av de nya bestämmelserna utses under år 1930.

4 §.

I fråga om offentliggörande, underställning och godkännande av beslut, som fattats före den 1 januari 1931, samt angående sökande av ändring i sådant beslut så ock i fråga om debitering, uppbörd och indrivning av kommunalskatt för tidigare år än 1931 samt besvär i anledning därav skola, där ej annat följer av vad i 3 § stadgas, förut gällande föreskrifter tillämpas.

De nya bestämmelserna äga tillämpning i avseende å val å kommunalstämma, municipalstämma eller allmän rådstuga eller inom kommunalfullmäktige, municipalfullmäktige eller stadsfullmäktige för tid, som helt och hållet infaller efter den 31 december 1930, men föränleda ej rubbning i be ståndet av sådana val, som företagits före samma dag.

5 §.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till föreskrift, som ersatts genom bestämmelse i de nya lagarna, skall denna i stället tillämpas.

B) hemställa,

1) att Eders Kungl. Maj:t snarast möjligt måtte föranstalta om en allmän revision av gällande förordning om kommunalstyrelse i Stockholm i överensstämmelse med de riktlinjer, som ovan angivits, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill revisionsarbetet giver anledning;

2) att Eders Kungl. Maj:t måtte låta verkställa skyndsamt utredning angående ändringar i bestämmelserna om tiden för landstingsmannaval i överensstämmelse med de riktlinjer, som ovan angivits, samt för riksdagen framlägga de förslag, som utredningen kan föranleda;

3) att Eders Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt för riksdagen framlägga förslag till införande av bestämmelser i kommunallagarna, att den som häftar för honom påförda utskylder till kommun eller stad, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren, skall vara utesluten från valbarhet vid val till kommunala förtroendeuppdrag;

4) att Eders Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning angående ändring av bestämmelserna om skadeståndsansvar för kommunala förtroendemän i överensstämmelse med de riktlinjer, som ovan angivits, samt för riksdagen framlägga de förslag, som utredningen kan föranleda.

Stockholm den 2 juni 1930.

Med undersåtlig vördnad.
